14. № 6… …ЫЙ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 64 (7972)
МАРТЫН 15
ЧЕТВЕРГ
1956 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

…ветскэ Союзай Коммунистическэ …артиин Центральна Комитедһээ, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведһээ

Уласхоорондын коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй …э ехэ ажал-ябуулагша, польско арадай агууехэ хүбүүн, Польско Нэ…мэл Хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи сек…арь Болеслав Берут хүндөөр үбшэлһэнэй (инфаркт миокарда) удаа …тын 12-то 23 час 35 минутада Москвада наһа бараба гэжэ Советскэ …зай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, ССР Союзай …истрнүүдэй Совет гүнзэгы гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет.	ССР Союзай Министрнүүдэй Совет

Болеслав БЕРУТ

Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комите… Нэгэдэхи секретарь, польско арадай агууехэ хүбүүн, социалистиче… Польша байгуулгын бэлигтэй эмхидхэлшэ, Советскэ Союзай үнэн хани, уласхоорондын коммунистическэ ба хүдэлмэришэдэй хүдэлөө… элитэ ехэ ажал-ябуулагша Болеслав Берут хүндөөр үбшэлһэнэй … мартын 12-то наһа бараба.

Болеслав Берут 1892 оной апрелиин 18-да Люблен городто, польско …мэришэнэй бүлэдэ түрэһэн юм. 1912 онһоо хойшо хүдэлмэришэдэй …люционно хүдэлөөндэ тэрэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Польшын …мунистическэ партиин 1918 ондо байгуулагдахада Болеслав …т тэрэнэй зэргэдэ орожо, удангүй эдэбхитэй ажал-ябуулагшань бо…н байна. Революционно хүдэлөөндэ хабаадалсаһанайнгаа түлөө тэрэ … дахин мүрдэгдэн хашагдаһан ба арестовалагдаһан байха юм.

Гитлеровскэ эзэмдэлгэ доро Польшын байһан үедэ Болеслав Берут …үүсэлгын хүдэлөөе, мүн польско арадай национальна ба социальна …рэлгын түлөө тэмсэлые гол эмхидхэгшэдэй нэгэн байгаа. Тэрэ бол…юусаар байгуулагдаһан арадай засагай Верховно түлөөлэлгын орга… —Арадай Крайовой Радын президентээр 1944 оной январиин 1-дэ һун…һан байна. Польско Сэрэгэй алдарта сэрэгшүүдтэй хамта, Совет… Армиин сэрэгшүүдэй 1944—1945 онуудта оронииe сүлөөлһэнэй һүү… польско арад хадаа Болеслав Берут хүтэлбэрилэгшэтэй байһан …ско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй парти толгойлогшотойгоор социаль…ономическа үндэһэн хубилалта бэелүүлжэ, Польша дотор арадай …кратиин байгуулалта батажан тогтоһон байна.

Болеслав Берут 1947—1952 онуудта Польско Республикын прези… ба Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ байгаа, тиихэдэ 1952—1954 онуудта …ско Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ байба. … оной мартда тэрэ Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин …ральна Комитедэй Нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа. Польско ара…зол жаргалай түлөө, шэнэ, социалистическэ Польшые байгуулхын … тэмсэлдэ нүхэр Берут ами наһанайнгаа эгээн һүүлшын үдэр боло… бүхы хүсэеэ үгэһэн байна.

…ын жэлэй хамтын революционно тэмсэлэй, идейно нэгэдэлэй, хани … ба ахадүүгэй холбоо барисаагаар Советскэ Союзай Коммунисти… партитай нягта холбоотой польско хүдэлмэришэнэй партиин …дэлмэришэн ангиин дайшалхы заншалые шууд сэхээр даган, Боле… Берут партийна ба гүрэнэйнгөө бүхы ажал-ябуултада пролетарска …национализмын хараа бодолые батаар баримталдаг байгаа.

Польско ба советскэ арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай агууехэ …шанар тухай Болеслав Берут хэлэһэн үгэнүүд соогоо хододоо онсо… тэмдэглэдэг, социалистическэ лагериин хүсэнүүдые саашадань няг…нэтэдүүлэн жагсаахые уряалдаг байһан юм. Бүри һаяхан КПСС-эй …ъездын трибуна дээрэһээ тэрэ игэжэ халуунаар хэлээ: «Польско …мэришэн ангиин революционно заншал, тэрэнэй политическэ нэгэ… бүхы социалистическэ лагериин арадуудай хани барисаан ба нягта …аал, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй улам ургажа бай… дайшалхы эдэбхи, Советскэ Союзай арадуудай түүхэтэ баатаршал…даар зоригжоһон, дарлагданги арадуудай сүлөөрэлгынгөө түлөө …эл хадаа социализмын бүрин илахын түлөө тэмсэлдэ польско ажал… олониитын хүсэл зоригые бэхижүүлнэ».

Нүхэр Берут уласхоорондын коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй …лөөнэй шалгагдамал ажал-ябуулагша гэжэ мэдээжэ. Шэнэ, Арадай …ые байгуулхын түлөө, социалистическэ оронуудай агууехэ харил… байгуулхын түлөө тон ехэ юумэ хэһэн политическэ ба гүрэнэй … ехэ ажал-ябуулагша Болеслав Берудые Польшын хүдэлмэришэн …, польско арад дэбжүүлэн гаргаа. Коммунистическэ Интернациона… Гүйсэдхэхэ Комитедэй ажал-ябуулгада нүхэр Берут эдэбхитэйгээр …адалсадаг байгаа. Дайнай һүүлээр коммунистическэ ба хүдэлмэ…дэй партинуудай Информационно Бюрогой хүдэлмэридэ тэрэ ха…алсаа.

Польшын ба бүхы оронуудай ажалшад Болеслав Берудые, хүдэлмэ…эн ангиин хэрэгтэ, коммунизмын түлөө тэмсэлэй агууехэ хэрэгтэ …шынгээ амисхал хүрэтэр өөрынгөө бүхы ами наһые хэлбэришэгүй… үгэһэн, бата зоригтой тэмсэлшые гээбэ.

Марксизм-ленинизмын идейнүүд хадаа хэн бүхэнэймнай оюун ухаа… ба моральна хүсэнэй эшэ үндэһэн, ургалтын ба дэбжэлтын эшэ үндэ… мүн гэжэ 1952 ондо жаран наһа гүйсэһэн үдэртөө Болеслав Берут …орхолтойгоор мэдүүлээ һэн. Марксизм-ленинизмдэ хизаарлашагүй …н сэхэ байлга — Болеслав Берудэй оюун бодолой гол шэнжэ мүн.

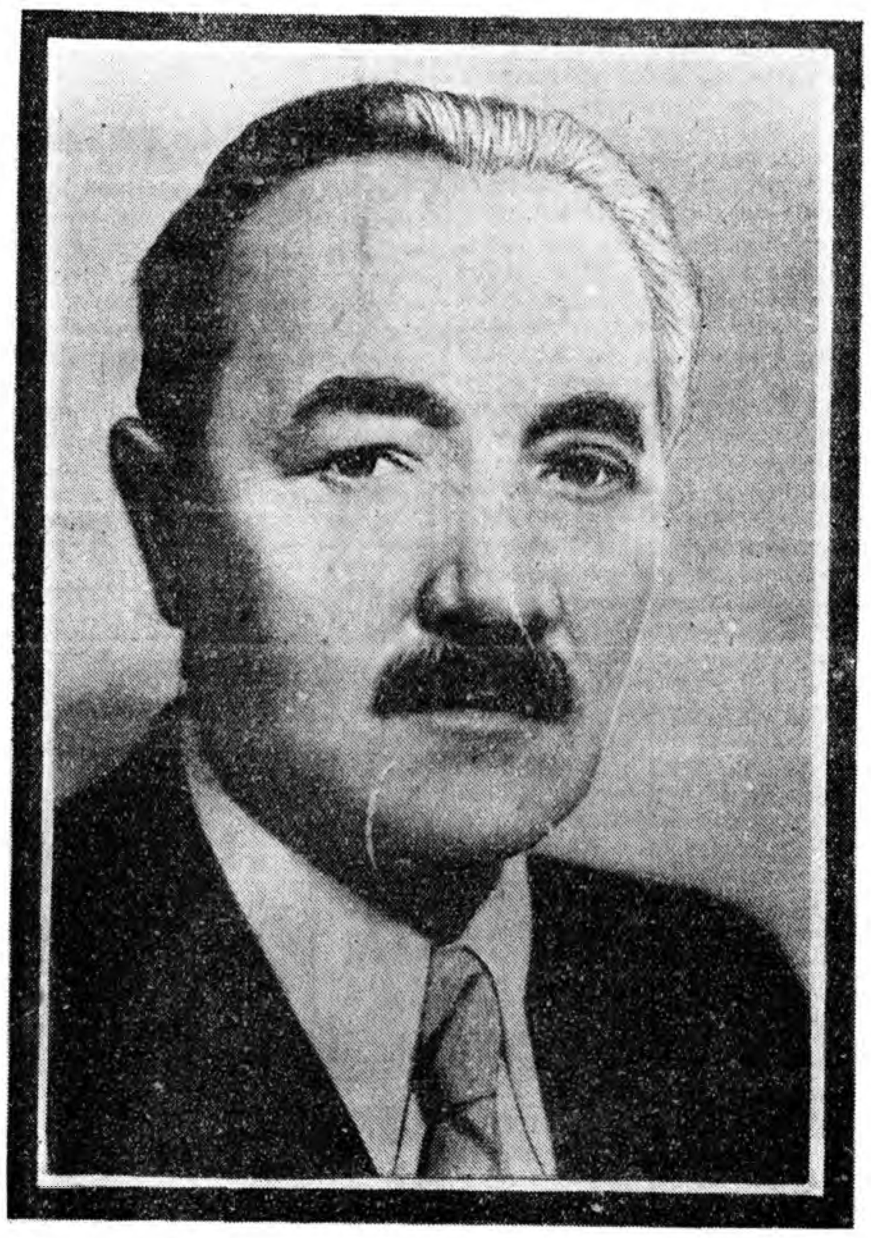
Нүхэр Берудэй бүхы ажабайдал эб найрамдалай, демократиин ба …ализмын хэрэгэй түлөө, арадуудай зол жаргалай түлөө бүхы тэмсэл…тэ гайхамшагта жэшээ болоно. Болеслав Берудэй гэрэлтэ һайхан …аз манай һанаан бодолһоо хэзээдэшье гарахагүйл.

Хахасая даа, манай мартагдашагүй хани ба дайшалхы нүхэр!

Н. БУЛГАНИН	М. ПЕРВУХИН	Д. ШЕПИЛОВ
К. ВОРОШИЛОВ	М. САБУРОВ	Е. ФУРЦЕВА
Л. КАГАНОВИЧ	М. СУСЛОВ	Н. ШВЕРНИК
А. КИРИЧЕНКО	Н. ХРУЩЕВ	А. АРИСТОВ
Г. МАЛЕНКОВ	Г. ЖУКОВ	Н. БЕЛЯЕВ
А. МИКОЯН	Л. БРЕЖНЕВ	П. ПОСПЕЛОВ
В. МОЛОТОВ	Н. МУХИТДИНОВ	

…ОРП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь …үхэр Болеслав Берудые хүдөөлүүлгэдэ …ошохо Советскэ Правительственна делегаци

Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй Нэгэдэхи …екретарь нүхэр Болеслав Берудые хүдөөлэлсэхэеэ СССР-эй Верховно …оведэй Президиумэй Гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь … С. Хрущев (делегацииe толгойлогшо), РСФСР-эй Министрнүүдэй Со…дэй Түрүүлэгшэ Н. А. Яснов, УССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Тү…рүүлэгшэ Н. Т. Кальченко, БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Тү…рүүлэгшэ В. И. Козлов, Литовско ССР-эй Верховно Соведэй Президиу…мэй Түрүүлэгшэ Ю. И. Палецкис, Советскэ Союзай Маршал И. С. Конев, …Московско Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Бобровников, уранзохёолшо В. Л. Васи…левская, Польшодо байгаа советскэ посол П. К. Пономаренко составтай… Советскэ Правительственна делегаци Варшава ошохонь. (ТАСС).

Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедтэ, Польско Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведтэ, Польско Арадай Республикын Гүрэнэй Соведтэ

Хүндэтэ ханинар! Полько арадай агууехэ хүбүүн, уласхоорондын коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал-ябуулагша, ПОРП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Болеслав Берудэй наһа бараһантай дашарамдуулан, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партида, Польшын правительствода ба арадта гүнзэгы гашуудалаа мэдүүлнэ.

Болеслав Берудэй наһа баралга хадаа польско арадта, Советскэ Союзай арадуудта, социалистическэ агууехэ харилсаата оронуудта ба бүхы дэлхэйн ажалшадта хүндэ гээлтэ болоно. Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй парти ба бүхы польско арад өөрынгөө шалгагдамал политическэ хүтэлбэрилэгшэ, социализм байгуулхын түлөө тэмсэлые эмхидхэгшэ нүхэр Берудые гээбэ.

Болеслав Берудэй алдарта ажабайдал ба ажал-ябуулга хадаа нүхэр Берудэй бүхы хүсэ шадалаа үгэһэн коммунизмын идейнүүдэй мандахын түлөө тэмсэлдэ зоригжуулхы жэшээ болохо байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет	ССР Союзай Министрнүүдэй Совет	СССР-эй Верховно Соведэй Президиум

Польско Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведтэ

Уласхоорондын коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал-ябуулагша, польско арадай агууехэ хүбүүн, Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Советскэ Союзай үнэн хани **Болеслав Берудэй** сагһаа урид наһа бараһан тушаа РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет Польско Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведтэ, Польшын арадта гүнзэгы гашуудалаа мэдүүлнэ, Тантай хамта гүнзэгыгөөр гашуудалсана.

Хүдэлмэришэн ангиин хэрэгтэ бүхы наһан соогоо үнэн сэхээр алба хэһэн нүхэр **Болеслав Берут** тухай манай арад хэтэ мүнхэдөө зүрхэндөө һайханаар һанажа ябаха юм.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет.

Польско Арадай Республикын Профсоюзуудай Центральна Соведтэ

ВАРШАВА

Хүндэтэ нүхэд!

Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал-ябуулагша, Советскэ Союзай үнэн сэхэ хани нүхэр Болеслав Берудэй сагһаа урид наһа бараһантай дашарамдуулан, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет Советскэ Союзай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай нэрэһээ Польско Арадай Республикын ажалшадта болон профсоюзуудта гүнзэгы гашуудалаа мэдүүлнэ.

Польшодо социализм байгуулхын түлөө эсэшэгүйгөөр тэмсэгшэ, польско арадай агууехэ хүбүүн нүхэр Болеслав Берудые польско арад гээбэ.

Хүндэтэ ханинар, энэ хүндэ гээлтэ тушаа — зүрхэндөө ойро һанагдаха нүхэр Берудэй наһа бараһан тушаа Советскэ Союзай бүхы ажалшад таанартай хамта гүнзэгыгөөр гашуудажа байна.

Улам бүри бэхижэжэ, һалбаржа байгаа Польша, польско ба советскэ арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан хүндэтэ нүхэр Берудтэ хэтэ мүнхын дурасхаал болог лэ.

Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет.

Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин ба Польско правительствын түлөөлэгшэд Москва ерэбэ

Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй гэшүүд, Польско правительствын гэшүүд нүхэд Я. Берман, А. Завадский, Ф. Мазур, Э. Охаб, Ю. Циранкевич гэгшэд Москва ерэбэ. Наһа бараһан нүхэр Болеслав Берудэй бэеые тэдэнэр Польшодо абаашалсаха юм.

(ТАСС).

Нүхэр Болеслав Берудэй үбшэн ба наһа бараһанай шалтагаан тухай МЕДИЦИНСКЭ ЗАКЛЮЧЕНИ

Нүхэр Болеслав Берут энэ оной февралиин эсэс багаар гриппээр үбдэһэн ба хатхалаатаһан байгаа. Мартын арба нэгэнэй һүни зүрхэнэйнь һудаһан соогуур шуһанай гүйсэ һуларан (инфаркт миокарда) зүрхэ-һудаһаниинь хүндөөр ордоһолон үбшэлөө.

Патолого-анатомическа шэнжэлэлгэһээ элирһэнэй ёһоор, уушханайнь һудаһануудай улам ехээр хаагдажа ороходо, зүрхэниинь сохихоо болижо, мартын арбан хоёрто 23 час 35 минутада наһа бараһан байна.

СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, профессор В. ВАСИЛЕНКО.
Польско Арадай Республикын Элүүрые хамгаалгын министерствын клиникын главна терапевт, профессор МЕЧЕСЛАВ ФЕЙГИН.
СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, профессор А. СТРУКОВ.
Медицинскэ наукануудай кандидат Н. ВОЩАНОВА.
ССР Союзай Элүүрые хамгаалгын министерствын 4-дэхи управлениин начальник, профессор А. МАРКОВ.

1956 оной мартын 13.

Москвагайхид Болеслав Берудтэй хахасаба

Союзуудай Байшангай Колонно зал соо

Польско арадай агууехэ хүбүүн—Болеслав Берут наһа бараба. Энэ мэдээсэл эб найрамдалай, демократиин ба социализмын агууехэ хэрэгэй, өөрынгөө бүхы ами бэеые, өөрынгөө бүхы ами наһые һүүлшынгээ амисхаал хүрэтэр Болеслав Берудэй зорюулһан хэрэгэй түлөө дэлхэйн бүхы түбинүүдтэ тэмсэжэ байһан хэдэн олон миллион хүнүүдэй сээжэ зүрхые гашуудуулба.

...Союзуудай Байшангай Колонно зал шаналал-гашуудалай ёһоор шэмэглэгдэнхэй байна. Хрустальна люстрнүүд хара лентнүүдээр бүрхөөгдэнхэй; Советскэ Союзай улаа ягаан туг, союзна арбан зургаан республикануудай тугууд, Польшын гүрэнэй тугууд хара бүдөөр бүрхөөгдөөд, ханын захаар нэнгүүлэн табигданхай байна. Ургамал сэсэгүүдээр нэмэрээгдэһэн постамент дээрэ табяатай улаан хуурсаг соо Берудэй бэе һажажа байһан шэнгеэр харагдана. Марксизм-ленинизмын мүнхэ үзэл сурталда алба хэхэ талаар толотомо жэшээ харуулһан наһа барагшын үмэнэ һүүлшынгээ уялга дүүргэхын тула москвагайхидай колоннонууд Пушкинска үйлсөөр Союзуудай Байшан тээшэ удаа дараалуулан ошонод.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын үндэр трибунаһаа Берудэй хэлэһэн һүүлшын дүлэтэмэ үгэнүүдые хүнүүд һанаадхина. Тиихэдэ тэрэ иигэжэ хэлээ: «Польско хүдэлмэришэн ангиин революционно заншал, тэрэнэй политическэ нэгэдэл, социалистическэ бүхы лагериин арадуудай хани барисаан ба нягта жагсаал, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй улам ургажа байһан дайшалхы эдэбхи, Советскэ Союзай арадуудай түүхэтэ габьяануудаар зоригжоһон дарлагданги арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэл социализмын хүсэд илалтын түлөө тэмсэлдэ польско олониитэ ажалшадай дура зоригые бэхижүүлнэ».

Үдэрэй гурбан час. Союзуудай Байшангай үүдэнүүд нээгдэжэ, Колонно зал соогуур хүнүүд таһалгарягүйгөөр һубаран гарана. Болеслав Берудтэй хахасахын тулада түрүүлжэ ерэгшэдэй тоодо советскэ столицын дээдэ һургуулинуудта һуража байһан польско студентнүүд оролсоно. Тэдэнэр алтарма мимозын мүшэрнүүдые хуурсагай дэргэдэ гамтайгаар нарилан табяа. Тиигэжэ, өөһэдтөө хүндэтэй хүндэ, тэдэнэй зол жаргалай түлөө, польско арадай һаруул һайхан ерээдүйн түлөө тэмсэлшэдэ өөһэдынгөө дурлалые польско эдир залуу хүбүүд, басагад мэдүүлээ.

Шопенэй, Чайковскын, Бетховеной шаналал-гашуудалай аялгануудай абяан доро Колонно зал соогуур хүнүүд шаналалаа мэдүүлэн абяа аниргүйгөөр ябажа гарана. Бүхы москвагайхид—фабриканууд болон заводуудай хүдэлмэришэд, тэдэнэй гэр бүлэнэрэй гэшүүд, Советскэ Армиин сэрэгшэд, эрдэмтэд, студентнүүд болон эмхи зургаануудай албахаагшад, революционно байлдаануудай үедэ хатуужаһан урданай большевигүүд, залуу комсомолецууд эндэ ороно.

Гурба минута болоод лэ хүндэлэлэй харуул һэлгэгдэнэ. Советскэ Армиин сэрэгшэд энэ харуулда жагсана.

Олон тоото веногууд зал соо оруулагдана. Постаментын дэргэдэ ургамал сэсэгүүдээр гүрэгдэһэн венок табигдаба. Тэрэнэй улаа ягаан торгон лентэ дээрэ алтан үзэгүүдээр иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин шалгагдамал хүтэлбэрилэгшэ, шэнэ Польшын түлөө элитэ ехэ тэмсэлшэ, Советскэ Союзай үнэн хани, нүхэр Болеслав Берудтэ. КПСС-эй Центральна Комитедһээ». СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй МК-гэй, ажалшадай депутадуудай Московско областной ба городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй, партиин райкомуудай ба столицын районно Соведүүдэй зүгһөө, предприятинуудай зүгһөө, арадай демократиин оронуудай Посольствонуудай зүгһөө веногууд табигдана.

Гурбан час 10 минута. Нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Г. К. Жуков, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, Е. А. Фурцева, А. Б. Аристов, М. И. Беляев, П. И. Поспелов, мүн наһа барагшын соратнитууд—Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүд Я. Берман, Ф. Мазур хүндэлэлэй харуулда жагсана.

Зал соо веногууд оруулагдажал байна.

Москвада үдэшэ болобо. Электрическэ галнууд бүдэхи болоһон шэнгеэр харагдана. Хуурсагай урдуур хэдэн олон мянган хүн гараа. Гэбэшье, Колонно залда орохые хүсэгшэд үсөөрнэгүй. Шаналал-дурасхаалай хүгжэмэй абяан доро хүнүүд абяа аниргүйгөөр аалиханаар алхалан гаражал байна. Московско хүдэлмэришэд, партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэд, комсомолецууд, Советскэ Армиин маршалнууд ба генералнууд Польско Сэрэгэй офицернүүд хуурсагай дэргэдэ хүндэлэлэй харуулда жагсана. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор А. Н. Косыгин, В. А. Кучеренко, В. А. Малышев, И. Ф. Тевосян, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов, А. А. Андреев, Долорес Ибаррури, арадай демократиин оронуудай посольствонуудай хүдэлмэрилэгшэд хүндэлэлэй вахтада мүн лэ жагсаа.

Шаналал-гашуудалай ёһололнуудта хабаадахын тулада Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй делегаци Варшаваһаа Москвада ерээ. Делегациин составта Я. Берман, Ю. Циранкевич, Ф. Мазур, Э. Охаб, А. Завадский ороно.

Польско делегациин гэшүүд веногуудые табяа. Веногой хоёр янзын үнгэтэй лентэнүүд дээрэ иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Арадай Польшын түрүүшын Президентдэ. Гүрэнэй Совет», «Польско Нэгэдэмэл Хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарьта. Правительствоһаа», «ПОРП-гэй Центральна Комитедһээ —хүндэтэ нүхэр Томашта. (Томаш —Болеслав Берудэй партийна нюуса нэрэ)», «Хайрата нүхэр Берудтэ Польско Арадай Республикын Посольствоһоо».

18 час 05 минута. Нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Г. К. Жуков, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, Е. А. Фурцева, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, П. Н. Поспелов дахяад хүндэлэлэй харуулда жагсаа. Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй зэргэлэн Болеслав Берудэй хуурсагай дэргэдэ нүхэд Я. Берман, Ю. Циранкевич, Ф. Мазур, Э. Охаб, А. Завадский болон польско делегациин бусад гэшүүд хүндэлэлэй вахтада жагсалсана.

23 час 10 минутада эндэ оролго зогсоогдоно. Москвагай зуу мянга үлүүтэй ажалшад Колонно залда ороо.

(ТАСС).

Колхозуудта продукци абалгада ажал багаар гаргашалдаг болохо

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезд хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые абалга эрид дээшэлүүлхэ асари ехэ программа зохёогоо. Энэ программые дүүргэхын тула колхоз бүхэн ниитынгээ ажахые шадамараар эмхидхэхэ, хүдөө ажахынгаа үйлэдбэриин бүхы һалбариин ашаг үрэ ба ашаг олзые дээшэлүүлхэ ёһотой.

Ажал ба хэрэгсэл багаар гаргашалан, эллүүриин газарай 100 гектар бүридэ хүдөө ажахын единицэ продукци эгээн ехээр абаха гээшэ колхозуудай ажахые һайнаар эрхилэлгын гол шухала показатель мүн болоно.

Партиин XX съездэ КПСС-эй ЦК-гэй хэһэн тоосоото элидхэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Хүдөө ажахын хүтэлбэриие нилээд һайжаруулхын тула экономикын асуудалнуудта, продукци үйлэдбэрилгэдэхи ажалай гаргашануудые хороохо хэрэгтэ манай кадрнуудай анхаралые хандуулха шухала. Советскэ засагай үшөө түрүүшын жэлнүүдтэ В. И. Ленин хүтэлбэрилэгшэдтэ хандан, тооложо һурагты гэжэ хэлээ һэн. Манай гүрэнэй һая бии боложо байһан үедэ хэрбээ энэнэй шухала байгаа һаань, хүн бүхэндэ продуктнуудые үйлэдбэрилхэ талаар капиталистическэ эгээл томо оронуудые хүсөөд, тэдэниие ахижа гараха зорилго шиидхэжэ байһан мүнөө үедэмнай энэ хадаа зуу дахин шухала болоно».

«Хүдөө ажахын артелиин Устав тухай, колхозно үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ, артелиин ажал хэрэгые хүтэлбэрилгэдэ колхознигуудай эдэбхи үүсхэлые саашадань хүгжөөхэ тухай», «Колхознигуудта һара бүри аванс үгэлгэ ба колхозуудтахи ажалай нэмэлтэ түлөөһэн тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнууд хадаа колхозуудай ажабайдал ба ажал-ябуулгада болоһон тон ехэ событи мүн.

Колхозно тосхонуудта материально-техническэ шэнэ база байгуулагдаа, хамтын ажахые эмхидхэхэ ба эрхилхэ баян дүй дүршэл бии болоо, колхозно таряашадай политическэ мэдэрэл ургаа, колхозууд дүршэлтэй кадрнуудаар бэхижүүлэгдээ, иимэ эрхэ байдалда колхозууд гүрэнэй бүгэдэарадай интересүүдһээ, колхозуудай ниитын интересүүдһээ ба колхознигуудай хубиин интересүүдһээ боложо, колхозно ажабайдалайнгаа асуудалнуудые өөһэдөө шиидхэжэ шадаха болоо гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет заана. Газартаряалан ба малажалые эрид хүгжөөхэ гол шухала зорилготой тааралдуулан, колхозуудай нютагай бодото эрхэ байдалые хараадаа абан, хүдөө ажахын артелиин Уставай зарим заабаринуудые өөһэдөө хубилгажа, нэмэжэ болохо гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет колхозуудта һайшаан дурадхана.

Колхозуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, ажалта үдэрэй үүргые ехэдхэхын ба ниитын ажахые хүгжөөлгэдэ колхознигуудай материальна урмашалые дээшэлүүлхын зорилгоор мүнгэн олзо доходһоо колхознигуудта һара бүри аванс үгэхэ, мүн тэрэшэлэн ажалай нэмэлтэ түлбэри мүнгөөр гү, али продуктаар үгэхэ хэмжээе ба гуримые өөһэдөө тодорхойлхо гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һайшаан дурадхана. Тиихэ зуураа, ажалай нэмэлтэ түлбэри хадаа һайнаар хүдэлмэрилһэнэй түлөө урмашуулгын формо байха ёһотой.

Парти, правительствын энэ тогтоол ниитынгээ ажахые хүгжөөхэ ба хүдөө ажахын продуктнуудые абалга дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудаа бэелүүлгэдээ тон ехэ үүсхэл оролдолго гаргаха арга боломжо колхозуудта олгоно.

Хүдөө ажахын наука ба техникын туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй үндэһэ һуури дээрэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ хадаа ниитын ажахын бүхы һалбариие эрид дэбжээхэ, колхозуудта продукци абалгада гаргашые багадхаха шухалын шухала эрхэ нүхэсэл болоно. Зургаадахи табанжэлэй турша соо колхозуудта ажалай бүтээсэ хоёр дахин ехэ болохо ёһотой. Энэ зорилгые шиидхэлгэ хадаа үйлэдбэриин хэрэгсэл, хүдэлмэриин хүсэ зүбөөр ба гүйсэд хэрэглэхые, ажалай эмхидхэл болон түлбэри һайжаруулхые, колхознигуудай материальна урмашуулгын гуримые эсэшэгүйгөөр бэелүүлхые колхозуудһаа эринэ.

Манай республикын колхозууд хүдөө ажахын үйлэдбэриие һайнаар эмхидхэхын, продукци абалгада ажал болон хэрэгсэл гаргашалгые багадхахын түлөө ажалай түлбэриин ба эмхидхэлгын энээнэй урда тээхи гуримые дахин хаража, шэнэ гурим зохёожо байна. Зэдын аймагай «Коммунизм», Кударын аймагай Маленковой, Кяхтын аймагай Калининай, Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта ажалай нормонууд, хэһэн хүдэлмэриин түлөө үгтэхэ ажалта үдэр, мүн ажалай нэмэлтэ түлбэри үгэхэ хэмжээн шэнээр харагдажа үзэгдөөд, аймагай газетэнүүдтэ толилогдоо. Эдэ колхозуудта абтаһан ажалай нормын ба түлбэриин шэнэ гурим хадаа нилээд шэнэ, прогрессивнэ гурим байһан туладаа колхознигуудай материальна урмашалые дээшэлүүлнэ. Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо абтаһан ажалай түлбэриин ба ажал эмхидхэлгын шэнэ гурим хадаа ажалай нормые дээшэлүүлхээр, колхознигуудай хэһэн хүдэлмэриин түлөө үгтэхэ ажалта үдэр багадхахаар хараална. Жэшээнь, 1956 ондо үнеэдэй һүнэй ашаг шэмын 1,5 дахин ехэ болохо байбашье, энээнэй урда тээ даалгагдадаг 12 үнеэнэй орондо 15-һаа үсөөн бэшэ үнеэн һаалишанда даалгагдана. Тугалшанда 20—25 тугалай орондо 30 тугал даалгагдаха болоо. Тиихэдээ тугалшан тугалнуудаа 12 һаратай ба тэрээнһээ дээшэ болоторнь гэхэ гү, али адуулгашанда тушаагдаха болоторнь өөрөө харууһалха байна. Энэ хадаа малай үбэлжэлгын турша соо харууһалжа байһан тугалнуудайнгаа хүсэ шадалай түлөө тугалшанай харюусалгые дээшэлүүлхэ байна. Мүн мал адуулагшадта жэлһээ дээшэ наһатай мал, гахайшадта — поршоонхонуудтай гахайнууд һураггүй олоор даалгагдаха. Тиихэдэ хэһэн хүдэлмэриин түлөө ажалта үдэр багаар үгтэдэг болоо. Жэшээнь, һаалишан даaһан үнеэдһээ абаһан тугал бүхэнэйнгөө түлөө 7 ажалта үдэрэй орондо 5 ажалта үдэр абадаг болобо. Үнеэдые үбэлдөө харууһалһанайнь түлөө толгой бүхэнэйнь түлөө 2 ажалта үдэрэй орондо мүнөө 1 ажалта үдэр үгтэхэ юм. Гадна, үнеэдээ һубайруулаагүй байһанайнь түлөө 40 ажалта үдэрэй орондо 30 ажалта үдэр үгтэхэ. Тиихэдэ хонино фермэдэ ажалта үдэр 20—25 процент багаар үгтэдэг болобо. Гадна, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз албан захиргаанай ба хамһабариин хүдэлмэрилэгшэдэй тооe үсөөрүүлжэ, жэлдээ 4 мянга гаран ажалта үдэр алмаха аргатай болоо. Байгша ондо үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо ажал хүдэлмэриин һураггүй ехээр хэгдэхэ байбашье, энэ колхоз ажалай нормые дээшэлүүлһэнэй ба ажалта үдэр багаар түлэдэг болоһоной ашаар жэлдээ ажалта үдэр гаргашалгые 10—15 процентээр хороохо аргатай болобо. Ажалай шэнэ нормо ба хэһэн хүдэлмэриин түлөө ажалта үдэр үгэхэ шэнэ хэмжээн хадаа Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо нэгэ центнер һү абалгада ажалта үдэр гаргашалгые, тухайлхада, 25 процентээр, ноoһо абалгада — 50 процентээр, ороoһо таряа абалгада — 60 процентээр, овощь ба хартаабха абалгада 4—5 дахин хороохо арга олгоно.

Хүдэлмэриин үе бүхэндэ колхознигууд ажалта үдэрэй уялгата минимум олохо ёһотой гэжэ тогтооһон ябадал энэ колхоздо колхознигуудай ажалай журам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ удхашанартай байна. Ажал хэжэ шадаха бүхы колхознигуудай ажалта үдэрэй уялгата минимум олодог байхадань, колхоз хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэриие саг соонь үнгэргэхэ аргатай болохо юм.

Кударын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо колхознигуудай ажалта үдэрэй минимум олохо һара бүриин гурим тогтоогдоо. Тиихэдэ һарынгаа ажалта үдэрэй минимум олоогүй колхознигууд тэрэ һарадаа аванс абаха эрхэгүй болохо юм гэжэ тогтоогдонхой. Эндэ мүн бүхы колхознигуудай амарха амаралтын үдэр тогтоогдоо. Энээнтэй дашарамдуулан, һүнэй-товарна фермэдэ халаанай хүдэлмэришэд бии болгогдоо.

Гэбэшье, дээрэ дурсагдаһан колхозуудта абтаһан ажалай шэнэ нормо, ажалта үдэр үгэхэ хэмжээн ба колхознигуудай материальна урмашалые дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулганууд нилээд ехэ дутуутай байна. Юуб гэхэдэ, эдэ хэмжээ-ябуулганууд продукциин өөрынь үные химдаруулха талаар колхозуудта бии байһан арга боломжые үшөөл гүйсэд хэрэглэхэгүйгөөр, зарим ушарта продукциин единицэ бүхэниие абалгада ажалта үдэр бүри ехээр гаргашалхаар хараалагдаа. Жэшээлхэдэ, Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозуудта һаалишанда һааһан 100 литр һүн бүхэнэйнь түлөө энээнэй урда тээхидэ орходоо ажалта үдэр һураггүй ехээр үгтэхөөр хараалагданхай. Эдэ колхозуудта мал адуулагшадта ажалай түлөөһэн илангаяа ехээр үгтэхэ гэжэ хараалагдаһан байна. Мүн Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо абтаһан ажалай шэнэ нормонууд дотор продукциин единицэ бүхэниие абалгада ажал гаргашалгые доошолуулха арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдээгүй байна.

«Колхознигуудта һара бүри аванс үгэлгэ ба колхозуудтахи ажалай нэмэлтэ түлөөһэн тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Шэнэ гуримаар түсэблэдэг болоһон үедэ, бүхы арга боломжонуудаа бүрин ашаглалгые хараада абажа, колхозно үйлэдбэриие колхозой өөрөө түсэблэдэг байхадань, баталан абаһан түсэбөө үндэһэ болгожо, малажал дээрэ ба ажахын бусад һалбаринуудта хүдэлмэрилдэг бригаданuудта (звенонуудта), колхознигуудта даалгабари үгэдэг болоһон сагта—өөһэдынгөө эрдэм шадабаринье улам дээшэлүүлэн, творческо үүсхэл гаргажа, колхозно үйлэдбэридэ түрүү аргануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлжэ, колхозой баталан абаһан түсэбтэ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэдэг, тиихэтээ хамта һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнгөө ашаар хүдөө ажахын продукци үлүү ехээр үйлэдбэрилдэг колхознигуудта, мэргэжэлтэдтэ, МТС-үүдэй тракторна бригадануудай хүдэлмэришэдтэ ажалай нэмэлтэ түлөөһэн үгтэхэ ёһотой».

Тиимэһээ түсэбһөө үлүүгээр абаһан продукциин түлөө, һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө урмашуулга болгожо, ажалай нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ ёһотой болоно. Энэ хадаа гол түлбэриһөө гадуур, натураар ба мүнгөөр үгтэдэг тула ажалай нэмэлтэ түлбэри гэжэ нэрлэгдэдэг юм.

Тиихэтэй хамта, зарим колхозуудта ажалай нэмэлтэ түлбэри натураар ба мүнгөөр хэм гадна ехээр үгтэдэг байна. Тиихэдээ түсэбһөө үлүүгээр абаһан бэшэ, харин түсэбэй ёһоор абаһан продукциин түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри олон ушарта үгтэдэг байна. Жэшээнь, даaһан бүхы үнеэдһээ тугал абажа, 20 үдэртэй болоторнь харууһалһанайнь түлөө һаалишанда ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон, 6 һаратай нэгэ тугал үгэхэ, тиихэдэ тугалнуудайнгаа 90 процентһээ үсөөн бэшыень абажа түлжүүлһэнэйнь түлөө — хоёр һаратай нэгэ поршоонхо үгэхэ гэжэ Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо тогтоогдоһон байна. Гадна һаалишанда һү һааха түсэбөө дүүргэһэнэйнь түлөө һара бүри һааһан һүнэйнь 15 процентнь, мүн ехэ мүнгэн шагнал үгтэдэг байгаа. Тайлбарилан хэлэхэдэ, бүхы 7 һаалишан, мал адуулагша, 4 тугалшан, залуу мал адуулдаг 2 адуулгашан үнеэн бүриһөө тугал абаһанай ба бусадшье даалгабарая дүүргэһэнэй түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэридэ 14 тугал, нилээд ехэ һү, мүнгэ абаха зэргэтэй болоно. Энэ колхозой малажалай бусадшье һалбарида хүдэлмэрилжэ байһан колхознигуудта, мүн колхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ ажалай нэмэлтэ түлбэри тон ехээр үгтэдэг байна.

Зарим колхозуудта ажахынгаа хүгжэлтын хэмжээе хараада абангүйгөөр ажалай нэмэлтэ түлбэриин ба гол түлбэриин хэм гадна ехээр үгтэдэг дээрэһээ гаргашалагдаһан ажал болон хэрэгсэлнүүд ажахыда ородог олзо доходоор хүсэлдүүлэгдэдэггүй байна. Жэшээлхэдэ, Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо нэгэ һаалишанда даалгагдаһан 12 үнеэ харууһалгада жэлдээ 20 мянган түхэриг (колхоздо ажалта үдэрэй үнэ сэн 8 түхэриг 50 мүнгэн гэжэ абтанхай) гаргашалагдаха һаань, эдэ үнеэдһээ оройдоол 15,5 мянган түхэригэй олзо доход оруулагдаха болоно. Тиимэһээ Калининай нэрэмжэтэ колхозой үнеэдэй һүрэг ажахыдаа гарзатай байха болоно бшуу.

Тиихэһээ байтагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо орходоо ажалай ехэ нормо ба хэһэн хүдэлмэриин түлөө ажалта үдэр багаар үгэхэ гэжэ хараалһан Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үнеэдэй һүрэгһөө олзо доход мүн лэ багаар оруулагдаха байна.

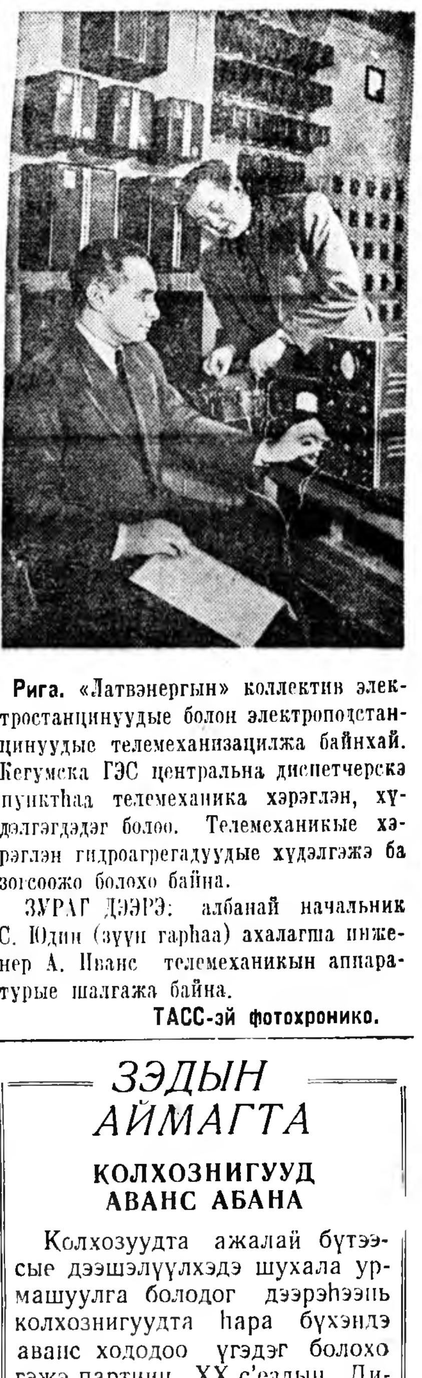
Зарим колхозуудта абтаһан ажалай нормонууд, мүн гол ба нэмэлтэ түлбэри үгэхэ хэмжээн хадаа ажалта үдэрэй үные дээшэлүүлхэ, продукци абалгада ажал ба хэрэгсэл гаргашалгые багадхаха зорилго шиидхэжэ шадахагүй байна гэжэ энээн дээрэһээ харагдана.

Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, Зэдын аймагай «Коммунизм», Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта ажалай түлбэриин ба эмхидхэлгын шэнэ гурим гол түлэб малажал дээрэ бэелүүлэгдээ, ажалай шэнэ нормонууд, ажалта үдэр үгэхэ хэмжээн таряанажалда болон ажахын бусад һалбаринуудта шэнээр харагдаагүй.

Гадна, зарим колхозуудта албан захиргаанай ба хамһабариин хүдэлмэрилэгшэдтэ түлөөһэ багаар үгэхэ, ашаггүй гаргашануудые хороохо хэрэгтэ зохихо анхарал хандуулагдаагүй. Энэ хадаа колхознигуудай ажалай түлбэри ба ажалай эмхидхэлгые һайжаруулха хэрэгтэ ехэхэн дутагдал болоно. Эгээн гол шухалань гэхэдэ, абтаһан продукциин хэмжээнһээ ба шанарһаа боложо, колхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ (колхозой түрүүлэгшэ, тэрэнэй орлогшо, бригадирнууд ба бусадта) ажалай түлбэри үгэхэ ябадал эмхидхэгдээгүй байна.

Партиин XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, «Хүдөө ажахын артелиин Устав тухай, колхозно үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ, артелиин ажал хэрэгые хүтэлбэрилгэдэ колхознигуудай эдэбхи үүсхэлые саашадань хүгжөөхэ тухай», «Колхознигуудта һара бүри аванс үгэлгэ ба колхозуудтахи ажалай нэмэлтэ түлөөһэн тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудые бодотоор бэелүүлэн, республикын колхозууд хүдөө ажахынгаа бүхы һалбариие саашадань хүгжөөлгэдөө шэнэ амжалта туйлахань дамжаггүй.

В. ПЛИШКИН, А. ИВАНОВ.

Рига. «Латвэнергын» коллектив электростанцинуудые болон электроподстанцинуудые телемеханизацилжа байнхай. Кегумска ГЭС центральна диспетчерскэ пунктһаа телемеханика хэрэглэн, хүдэлгэгдэдэг болоо. Телемеханикые хэрэглэн гидроагрегадуудые хүдэлгэжэ ба зогсоожо болохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: албанай начальник С. Юдин (зүүн гарһаа) ахалагша инженер А. Иванс телемеханикын аппаратурые шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ЗЭДЫН АЙМАГТА

КОЛХОЗНИГУУД АВАНС АБАНА

Колхозуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэдэ шухала урмашуулга болодог дээрэһээнь колхознигуудта һара бүхэндэ аванс хододоо үгэдэг болохо гэжэ партиин XX с'ездын Директивэнүүд соо хэлэгдэнэ. Энэ хадаа колхоз бүхэндэ бэелүүлэгдэхэ шухала зорилго мүн болоно.

Байгша оной январь һараһаа эхилэн, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой правлени 1956 оной олзо доходһоо колхознигуудтаа һара бүхэндэ аванс үгэлгэ эмхидхэбэ. Колхозой гэшүүд январь һара соо олоһон ажалта үдэр бүхэндөө 1 түхэриг мүнгэ абаа.

Элдэб жэжэ хэрэгэй түлөө правлениһээ колхознигуудай аванс эрихэ ябадал энээгээр зогсоогдохоһоо гадна, ажалай гурим нилээд бэхижүүлэгдэхэ болоно.

КПСС-эй Зэдын айком энэ һайшаалта эхилэлгые дэмжэн, һара бүхэндэ колхознигуудта аванс үгэлгэ аймагай бүхы колхозуудай гуримшуулхыень дурадхаба.

КОМПЛЕКСНО БРИГАДАНУУД

Артелиин ажахые саашадань бэхижүүлхын, ажалай эмхидхэлые улам нарижуулан һайжаруулхын зорилгоор Зэдын аймагай зарим колхозуудта комплексно бригаданууд эмхидхэгдэнэ. Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо комплексно нэгэ бригада эмхидхэгдээ.

Тэрэшэлэн Маленковой нэрэмжэтэ колхоз Цагаан-Усан тосхонойнгоо бригадые комплексно болгобо. Тэрэ бригадада таряанажалай, огородой, кукуруза ургуулха звенонууд, хонидой табан отара, үнеэдэй нэгэ гүүртэ, гахайн фермэ гэхэ мэтэ эмхидхэгдээ.

Мүнөө комплексно бригаданууд ажалаа шэнээр эмхидхэн ябуулжа эхилбэ.

ТҮРЭЛХИДЭЙ КОНФЕРЕНЦИ

Петропавловка тосхондохи дунда һургуулиин һурагшадай түрэлхидэй конференци һаяхан болобо. Һургуулида һуралсалай хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XX с'ездын Директивэнүүд тухай асуудал конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Конференци болбол һургуули түрэлхид хоёрой хоорондохи холбоо барисаае улам һайжаруулжа, һурагшад-эдиршүүлые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ олониитын зүгһөө зохихо нүлөө үзүүлхэ ябадалда зорюулагдаһан шиидхэбэри абаа.

Н. Цыбенов.

Тугалнуудаа һайнаар харуулна

Мүнөө малай үбэлжэлгын эгээн харюусалгатай үе ерэбэ. Энээниие мэдэжэ байһан Кударын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой тугалшад Т. А. Жарникова, К. Я. Ладыженская, А. Я. Муратова гэгшэд тугалнуудаа гарзагүйгөөр ондо оруулхын түлөө тэмсэнэ.

Тэдэнэр тус бүридөө 40 гаран тугал даажа абанхай. Харууһалга, эдеэлүүлгые һайнаар, зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар тугалнуудынь тобир тарганаар, нэгэшье гарзагүйгөөр ондо орожо байна.

С. Скольжиков.

Эхэ орондоо барилгын модо ехээр үгэхын шүлөө!

Дутуунуудаа обёоронгү гаража болохогүй

Шулуутайн леспромхоз (директорынь нүхэр Тугутов) республикымнай ой модоной промышленностиин эгээн томо предприятинуудай нэгэниинь юм. Энэ леспромхоз нёдондо жэлдэ ехэ гээгдэлтэйгээр хүдэлмэрилжэ, олон кубометр модо гүрэндэ дутуу үгэһэн байгаа. КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, Шулуутайн модошод январь, февраль һаранuудта муу бэшээр хүдэлмэрилжэ гараба. Модо бэлэдхэлэй Шабуур гэжэ пунктын модошод январь һарада түсэбһөө гадуур 2,5 мянган кубометр модо шэрээ, мүн удаадахи һаранuудта энэ темпэеэ һуларуулангүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна. Тэрэшэлэн нүхэр Вставскиин хүтэлбэрилдэг Тамахтай пунктын коллектив мүн лэ муу бэшээр хүдэлмэрилнэ.

Шабуур пунктын участогуудта ажалай эмхидхэл нилээд һайжараа. Мастернууд нүхэд Кулаков, Браковский гэгшэд участогуудайнгаа хүдэлмэриие цикличностиин графигаар эмхидхэжэ, комплексно бригадануудые байгуулаа. Участогуудай механизаторнууд ээлжээгээр амараад, воскресениин үдэр ажалаа байлгангүй ябуулна. Хүдэлмэреэ иимээр эмхидхэхэ арга яагаад олооб гэхэдэ, участок бүхэндэ тракторнуудай гаражууд баригдаа. Механизаторнууд һүниндөө эндэ хонуулагдаһан тракторнуудтаа халуун уһа хэжэ, тоһодожо, ажалдаа түргэнөөр гараха аргатай болонхой. Байгша оной январиин 1-һээ трактор, автомашина болон бусад механизмуудые заһабарилагшадай салин хүлһые бодото дээрээ бэлэдхэгдэһэн ба шэрэгдэһэн модоной хэмжээгээр түлэдэг болоо. Тиимэһээнь слесарьнүүд, заһабарилагшад механизмуудые һайн шанартайгаар заһабарилхын түлөө ехээр оролдоно. Шабуурай механизаторнууд КПСС-эй XX съездын шиидхэбэреэр зоригжон, модо шэрэлгээ хоёр халаанда орууланхай. Һүниин сагта инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд дежурилдаг боложо, автомашина болон тракторнуудай хубаарилга ба ашаглалгые наринаар

Иимэ хэмжээ-ябуулгын бэ... дэһэнэй ашаар Шулуутайн ле... хоздо ажалай бүтээсэ бүхы ... дээшэлжэ байна.

Леспромхоз гээгдэлһээ ... эхилһээр тиимэшье үни бол... Тиимэһээ эндэхи хүтэлбэри... түрүүшынгээ зарим амжалта... наагаа амарангүйгөөр, ажал... тээсые саашадань дээшэлүү... тулада үйлэдбэридөө байһа... боломжые дүүрэнээр ашаглах... лөө тэмсэхэ ёһотой. Гэбэшье, п... нуудайнь бодото байдалые хар... да дутагдалнууд үшөөл олон. ... промхозой пунктнуудта гэш... тайрадаг электрохюрөөнүүд ... болотор хэрэглэгдэнэгүй. Аж... эмхидхэлэй үшөө хангалтагүй... табигдаһанһаа боложо, зарим ... стогуудта модон аяар 800 ме... газарта таллуулагдана.

Түрүүшүүлэй хүдэлмэриин ... дүй дүршэлые бүгэдын шада... болгохо хэрэгтэ хүтэлбэрилэ... анхаралаа саг үргэлжэ табижа... ха зэргэтэй. Теэд, эндэ энэ х... даншье муугаар табигданхай. ... дэлмэришэдэй дунда техническ... ралсал үнгэргэгдэхэеэ боли... үнишэй.

Леспромхозой модо бэлэдх... Брянска пункт гээгдэлээ ү... усадхажа шадаагүй байһаар. ... ра бүридэ хэдэн мя... кубометр модон дутуу шэрэ... нэ. Модо шэрэдэг автома... нанууд илангаяа муугаар ашаг... дана. Үнгэрэгшэ жэлэй зун ... промхозой Кокэтэй гэжэ шэнэ п... эмхидхэгдэһэн байгаа. Зургаа... табанжэлэй эсэстэ тус пунктын ... до бэлэдхэлгэ 4 дахин ехэ боло... хараалагдана. Мүнөө эндэхи м... шод баһал ехэхэн гээгдэлтэйгээр ... дэлмэрилнэ. Шалтагааниинь ... гэхэдэ, механизмуудые заһабар... база байгуулагдаагүй байһаар. ... промхозой хүтэлбэрилэгшэд ж... эхиндэ туйлаһан амжалтаяа са... дань арьбадхахын тулада хүдэл... ридөө байһан эдэ дутагдалну... дары усадхажа, модо шэрэхэ ... оной түсэбые уридшалан дүүрг... түлөө эртээнһээ тэмсэхэ ёһотой.

С. Тюлюки...

Түрүү механик

Хоримн леспромхозой хүдэлмэришэд Цырендоржи Цыдыповые хэрэг ажалаа һайнаар мэдэдэг электрохюрөөшэн гэжэ хэлсэдэг. Нүхэр Цыдыпов 1950 онһоо хойшо электростанциин механигаар ажаллажа, олондо хүндэтэй болонхой. Үнгэрэгшэ табадахи табанжэлэй турша дотор энэ новатор амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ, даалгабарита түсэбһөө гадуур 53 мянган кубометр модо Эхэ оронойнгоо барилгануудта үгэһэн байна.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ эндэ социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ һэн. Цырендоржи Цыдыпович ажалай вахтада жагсаһан үдэрһөө хойшо һайн амжалта туйлажа ябана. Электростанцияа хэзээдэ бэлэн байлгажа, эле... хюрөөшэдэй хүдэлмэриие т... дуулнагүй. Тиимэһээнь электр... рөөшэд нүхэд Ведров, Фил... Крылов гэгшэд модо отолхо ... бүриингөө даалгабариие 150-... процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Байгша оной январь һарада ... Цыдыпов модо бэлэдхэлэй про... ленностьда олон жэлдэ һайнаар ... дэлмэрилһэнэйнгөө түлөө БМА... эй Верховно Соведэй Президи... Хүндэлэлэй грамотаар шагн... һэн. Мүнөө энэ новатор туйл... амжалтаараа һанаагаа амара... зургаадахи табанжэлэй түсэбые ... зорһоонь урид дүүргэхын түлөө ... сэжэ оронхой.

Д. Даши...

АБАҺАН УЯЛГАЯА ЗААТАГҮЙ ДҮҮРГЭХЭБДИ

Колхозоймнай гэшүүд КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй һүүлээр доторойнгоо арга боломжые хаража үзөөд, жэлэй дүүрэтэр мянган центнер загаһа түсэбһөө гадуур барихa уялга абаһан юм.

Энэ уялгаяа дүүргэхын тулада арга боломжоёо хүсэд хэрэглэхэ, загаһашадай дунда эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулха хэрэгтэй байгаа. Мүн бригада, звенонуудаа һайн мэргэжэлтэй, дүй дүршэлтэй загаһашадаар бүридүүлхэ, тэдээнээ агнууриин һайн багажа зэмсэгээр хангаха, һайн байра байдалтай болгохо асуудалнууд эгээн түрүүн шиидхэгдэхэ зэргэтэй байһан юм.

Эдэ бүгэдэ асуудалнуудые колхозой правлени, партийна организаци бүри жэлэй эхиндэ амжалтатайгаар шиидхэһэн байна. Губшууршадай томодхогдоһон хоёр бригада энэ түхэреэн жэл соо ажаллана. Эдэ бригаданууд хэдэн звеноһоо бүридэдэг юм. Звенонуудынь губшуур, гүльмэ, мотортой онгосо болон бусад багажа зэмсэгүүдээр хүсэд хангагданхай. Мэргэжэл ехэтэй хүнүүдые бригада, звенонуудые хүтэлбэрилэгшэдөөр табиһан байнабди. Загаһашадай нэгэдэхи бригадые коммунист Константин Иннокентьевич Батурин хүтэлбэрилнэ. Нүхэр Батуринай бригада һүүлшын хоёр жэлэй туршада өөрынгөө колхозой загаһашадай дунда, мүн аймагай колхозуудай бүхы загаһашадай дунда түрүү һуури эзэлжэ ябана. Батуринай бригадынхид ямаршье түбэг бэрхэшээлһээ айдаггүй юм. Эдэнэрэй эрэлхэг зоригые далайда гэнтэ бууһан һалхи бороошье, үбэлэй шэрүүн шанга хүйтэншье бууруулдаггүй.

Нүхэд Малыгинай, Липановой хүтэлбэрилдэг звенонууд һара, ... тал бүхэнэйнгөө даалгабариие 20... 250 процент дүүргэдэг юм. 1956 о... нэгэдэхи кварталай дүүрэтэр ту... һөө гадуур 7.200 пүүд эрхим ша... тай загаһа тушааха гэһэн соци... стическэ уялгаяа амжалтатай... дүүргэжэ байнабди.

Колхозоймнай загаһашад ... тиин XX съездһээ хойшо ажал... гаа бүтээсые улам дээшэлүү... Колхозой правлени, партийна ор... низаци загаһашадай туйлаһан ... жалтые улам арьбадхахын тула ... хидхэлэй болон ниитэ-политиче... хүдэлмэридэ шухала анхарал ... дуулна. Һара бүри «загаһаша... үдэр» үнгэргэгдэнэ. Мүрысө... һайнаар харуулхын тула показ... лиин доска бии болгонхойбди, ... нын газетэ болон «дайшалхы ху... һануудые» саг үргэлжэ гаргана...

Һүүлэй үедэ загаһашадай бы... байдалые, культурна эрилтые ха... ха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэг... Мүнөө загаһашаднай типовой б... ратай болонхой. Загаһашад ... лайнгаа һүүлээр һайнаар амарха,... гаа культурнаар үнгэргэхэ бүхы ... га боломжотой болоо. Тэдэнэр ... диогоор хүгжэм шагнахаһаа га... шатар, даам табидаг, шэнэ га... журналнуудые уншадаг юм. ... эндэ лекци, элидхэлнүүд хэгд... элдэб темээр һонирхолтой хөөр... дөөнүүд болодог болоо.

Манай загаһашад партиин ... съездын шиидхэбэринүүдые туй... ехээр һайшаан дэмжэхэ зур... ажалайнгаа бүтээсые дээшэлү... тушаа хэдэ хэдэн хэмжээ-ябу... нуудые хараалһан байна.

И. Кац, Баргаж... аймагай Хрущевой нэрэм... загаһа барилгын колх... түрүү...

Тракторнуудаа түхэреэн жэл соо заһабарилдаг болобобди

...ПСС-эй Центральна Комитедэй ...брьска Пленумэй түүхэтэ ...хэбэринүүдые бэелүүлэн, ма... ...МТС хүдэлмэридөө зарим тэды ...тануудые туйлаа. Жэшээлхэ... ...занда жэлэйхидэ орходоо нё... ...трактор бүхэнөөр 115 гектар ...ехэ зөөлэн хахалалга хэһэн ...бди. Тиихэдэ 1954 онойхидо ...оо 11 мянган гектар ехэ газар ...рилээбди.

...шье, МТС-эй техникэ үшөөл ...тагүйгөөр ашаглагдана. Ма...-тракторна паркын бүтээсэ ...йгаар хүдэлгэгдэдэг, хүдөө ...н хүдэлмэринүүдэй үедэ трак... ...ашинануудай эбдэрдэг, зогсо... ...рючи, запасной частьнууд бо... ...усад материалнуудай үлүү ...гаргашалагдадаг байһанай ...гол шалтагаан юуб гэхэдэ, ...ор болон хүдөө ажахын маши... ...д шанар муутайгаар заһаба... ...дана. Тиимэһээ заһабарилга ...хэлгын шэнэ, үлэмжэ тааруу ...удые бэдэрхэ, хэрэглэхэ гээ... ...ТС-эй хүдэлмэрииие бүхыдэнь ...руулхада, машинно-трактор... ...кын ажалай бүтээсые дээшэ... ...дэ тон шухала удхашанартай.

...гадануудай хүдэлмэриин дүй ...л дээрэһээ харахада, машина... ...е саг болзортонь, шанар һайн... ...ар заһабарилһан, хүдэлмэрил... ...йха үедэнь тэдээнээ һайнаар ...алжа байһан газартал хүдөө ...н хүдэлмэринүүд агротехни... ...эрхим болзорнуудта, шанар ...айгаар үнгэргэгдэдэг, тиигэжэ ...ргаса хуряагдадаг байна.

...кторна зарим бригаданууд бо... ...ракторна агрегадуудай хүдэл... ...дээрэһээ харахада, заһабарил... ...лон техническэ харууһалгые ...эн жэлэй графигаар үнгэргэ... ...йхала трактор машинанууд ...бататай байдаг, эбдэржэ зог... ...үй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэл... ...эг байха юм. Гадна, түхэреэн ...оо заһабарилга хэжэ байхада ...рскойнууд нэгэ жэгдээр, түсэ... ...һоор хүдэлгэгдэнэ.

...ондо манай МТС анха түрүү... ...э тракторнуудые түхэреэн жэ... ...афигаар заһабарилха арга хэ... ...кэ захалаа һэн. Тиигэжэ на... ...бэлэй сезонһоо ондоо сагуудта ...ктор заһабарилагдаһан байна. ...ракторнууд муу бэшээр хүдэл... ...өө, тэдээндэ гаргашалагдаха ...хэмжээнэй горючи болон бу... ...атериалнууд алмагдаа. Жэ... ...эдэ, ахалагша тракторист Ми... Тимофеевич Осеевэй жолоодо... ...ДТ-54» маркын трактор зундаа ...рилагдаад, 1955 ондо түсэ... ...һоор 1400 гектар газар эдлүү... ...байһан һаа, 1500 гектар эд... ...лээ. Тэрэ тракторта заһабари ...ническэ харууһа хэхын тула-

да 8451 түхэриг гаргашалагдаха ёһотой байһан һаа, 5834 түхэриг гаргашалагдаа. Тиигэжэ тэрэ тракторта 2617 түхэриг алмагдаһан байна. Мүнөө тэрэ трактор колхоздо тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ ябуулагдажа байна. Ажахын жэлэй эхилһэнһээ хойшо тэрэ тракторта 310 килограмм горючи алмагдаа. Тиихэдэ, энэ тракторай 1954 оной хүдэлмэрииие хаража үзэхэдэ мүн лэ һонирхолтой. Юуб гэхэдэ, тэрээгээр урзанда оройдоол 1257 гектар зөөлэн хахалалга хэгдэжэ, заһабари ба техническэ харууһа хэхын тулада 6894 түхэриг үгтэхэ болоһон байгаа. Зүгөөр, тэрэниие заһабарилга ба техническэ харууһа хэлгэдэ аяар 13491 түхэриг гаргашалагдаһан байха юм.

Мүн тэрэшэлэн ахалагша тракторист Бато-Сухэ Дагбаевай жолоодог «ДТ-54» маркын трактор хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй үедэ заһабарилагдаад, нёдондо хоёр мянгаад гектар газар элдүүрилээ. Тиигэжэ 1954 онойхидо орходоо тэрэ трактораар 300 гектар зөөлэн хахалалга үлүү ехээр хэгдэжэ, 1955 ондо заһабари ба техническэ харууһа хэхэ 11011 түхэриг олдоһон байна. Харин тэрэниие заһабарилхын ба харууһалхын тулада арбаад мянган түхэриг гаргашалагдаһан байна. Энэ тракторта мүн ехэхэн хэмжээнэй горючи алмагдаа. Мүнөө түхэреэн жэлэй графигаар хүдэлмэрилжэ байһан тракторнуудай техническэ дутагдалнууд дээрэһээ боложо эбдэрхэ, зогсохо ушар 17—20 процентээр бага болгогдоо.

Манай МТС-тэ түхэреэн жэлэй графигаар үсөөншье трактор заһабарилаа һаамнай, сезонноор заһабарилһанда орходоо үлэмжэ һайн байһаниинь элитээр харагдана. Экономическашье талаараа гарза багатай, ажалай бүтээсэшье дээшэлхэ байна.

Түхэреэн жэлэй графигаар заһабарилагдаһан тракторнууд үнгэрэгшэ жэлдэ намарай полевой хүдэлмэриин дүүрэмсээр ямаршье заһабари хэлтэгүйгөөр колхозуудай үбэлэй үеын хүдэлмэридэ оролсоо. Тэдэ тракторнууд энэ үбэлдөө малай үбэлжэжэ байһан газарнуудта үбһэ тэжээл зөөлгэдэ, барилгын модо зөөхэ ба хээрэ хюреөдэхэ, тэжээл хэршэхэ, наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэринүүдтэ ябуулагдаһан байна. Мүнөөшье тэдэнэр үбэлэй элдэб хүдэлмэринүүдтэ хүдэлгэгдэжэ үргэлжэлһөөр.

Зарим тракторнуудаа зун, намартаа хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй үедэ шэнэ аргаар заһабарилһанай ашаар, мүнөө үбэлдөө тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудай заһабарилгые саг болзортонь эхилхэ арратай байгаабди. МТС-эймнай машинно-тракторна мастерской урданайхида орходоо ехээр дараг-дангүй, сүлөөтэйгөөр, жэгдэ һайнаар хүдэлөө. Тиигэжэ цехүүднай, элдэб станогууд болон түхеэрэлтэнүүднай элдэб детальнуудые жэгдэ һайнаар, шанар һайнтайгаар заһабарилжа, бүтээн гаргажа байгаа.

Манай МТС-тэ намар-үбэлэй заһабарилгын сезондо трактор болон хүдөө ажахын бусад машинанууд узловой аргаар заһагдана. Хамта 18 узел эмхидхэгдэжэ, тэдээндэ 32 хүн табигдаа һэн. Харин урдань бригада бригадаараа трактор машинануудаа заһабарилха үедэмнай энэ хүдэлмэридэ 90-ээд хүн табигдажа, хабарай тарилгын эхилтэр заһабарилга унжагайруулагдажа, нобшоруулагдажа байдаг һэн.

Тиин энэ түрүү арга хэрэглэһэнэй ашаар 70 гаран хүнүүдые заһабарилгаһаа сүлөөлжэ, үбэлдөө колхозуудта хүдэлхыень эльгээгээбди. Тэдэнэр ниитынгээ мал гарзагүйгөөр үбэлжүүлхэ, фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха, хабарайнгаа тарилгада бэлэдхэхэ ба барилгын модо, шулуу элбэг ехээр бэлдэжэ абаха хэрэгтэнь колхозниигуудта ехэ туһа хүргэһэн байна.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, манай МТС-эй коллектив тракторнуудай, плугуудай, культиваторнуудай заһабарилгые бүри январиин тэн батаар, газар элдүүрилгын бусад машинануудай заһабарилгые февралиин эхеэр дүүргээ.

Тракторнуудые түхэреэн жэлэй графигаар заһабарилхада һайн байһыень ойлгоһон манай механизаторнууд мүнөө жэлдэ бүхы тракторнуудаа энэ түрүү аргаар заһабарилха гэжэ шиидэбэ. Жэшээлхэдэ, «ДТ-54» маркын тракторнууд тусхай зохёогдоһон графигай ёһоор энэ жэлэй январь һараһаа эхилээд 1957 оной январь хүрэтэр зариманиинь бага зэргээр, нүгөө зариманиинь капитальнаар хоёр-гурбаараа һара бүхэндэ заһабарилагдажа байхаар хараалагданхай. Мүн бусад маркын тракторнууд тусхай графигай ёһоор һара бүхэндэ заһабарилагдажа байха.

Ороной арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ — зургаадахи табанжэлэй асари ехэ түсэбүүдээр зоригжоһон манай МТС-эй механизаторнууд энэ жэлдэ хүдөө ажахын культурануудай баян ургаса ургуулхын, харьяата колхозуудтаа малайнь ашаг шэмые улам дээшэлүүлэлсэхын түлөө бүри эршэмтэйгээр тэмсэжэ эхилэнхэй.

Б. Нимаев, Кяхтын МТС-эй директор.

Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой сабшалангай, тарянанай болон огородой газар дээрэ хамта 3000 гаран тэргэ наг шэбхэ гаргагдаа. Огородой бригадынхид полинууд дээрэ 1200 тэргэ наг шэбхэ гаргаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: огородой бригадынхид (наада таладань бригадир Н. Б. Бадлуев) поли дээрэ наг шэбхэ гаргажа байна.

З. Веснинагай фото.

Залуу малшанай эдэбхи

...ало-Кударын аймагай Вороб...ай нэрэмжэтэ колхозой залуу ... Сергей Илыгеев 6-дахи жэ...л адуулна.

...гей оролдосотой ажалайнгаа ... Хүдөө ажахын бүхэсоюзна ...кэдэ 2 удаа хабаадалсаһан, ... ба мүнгэн медальнуудаар ...гдаһан байна. Энэ залуу нүхэр даалгабарита ажалдаа харюусалгатайгаар хандахаһаа гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Сергей үдэшэниинь сүлөөтэй сагтаа малшадта газетэ, журнал, элдэб номуудые уншажа үгэдэг.

Мүнөө тэрэнэй харууһалжа байһан мал барандаа тобир тарганаар ондо орожо байна. Тиин ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ энэ гүүртын һаалишад урданайхидаа орходоо һү һаалгаяа хоёр дахин дээшэлүүлһэн байха юм. Эндэ Сергей Илыгеевэй үүргэ тон ехэ.

Партиин XX съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа, комсомолец Илыгеев бүри һайнаар хүдэлмэрилхэ байһанаа мэдүүлбэ.

Н. Загинаев.

Парти, правительствын анхаралда харюу

Закаменай аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой огородой бригадын гэшүүд «Хартаабха, овощь тарижа ургуулга ба бэлэдхэлые ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй ба ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые тон баяртайгаар угтажа, анхаралтайгаар ойлгожо абаа.

—Энэ тогтоол соо хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээд байхадаа, манай колхоз хартаабха, овощьһоо нилээд ехэ олзо доход абажа шадаха байна,—гэжэ огородой бригадын бригадир Санжай Бандеев хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Бандеевэй бригадынхид гектар бүриһөө 186 центнер хартаабха, 200 центнер капуста хуряаһанайнгаа ашаар колхоздоо 70 мянган түхэригэй олзо доход оруулаа.

Парти, правительствын тогтоолоор зоригжоһон бригадын гэшүүд энэ жэлдэ гектар бүриһөө 200 центнер хартаабхын, 350 центнер капустын, бусад овощиин 100 центнер ургаса хуряаха гэһэн социалистическэ уялга абаа. Тиихэдэ гүрэндөө хартаабха, овощь худалдажа, 200 мянган түхэригэй олзо доход колхоздоо оруулха гэжэ шиидэбэ.

Иимэ ургаса хуряахын тула бригадынхид хабарай тарилгада һайнаар бэлэдхэжэ, үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые амжалтатайгаар үнгэргэнэ. Бригадын гэшүүд огород дээрээ 2 мянга гаран тэргэ наг шэбхэ, 20 шахуу центнер үнэһэ, 30 центнер шубуунай аргал суглуулаа. Эртын овощь ургуулхын тула парнигай 520 рама заһабарилагдаад, үшөө 300 шэнэ рама бэлэдхэгдэжэ байна.

Д. Гончиков.

Олон мэргэжэлтэй дархан

Хоринн МТС-эй кузнечнэ цехтэ ороходо наһатайшаг боложо ябаһан аад, толгойнь үшөө хүсэд бууралтаагүй, бахим хүдэр янзын нэгэ хүн хэдэн залуушуултай хамта ажаллажа; анзаһанай булад эрииие шэрээн дабтажа гү, али сеялкэ, культиваторай ямар нэгэн шухала хэрэгсэл заһажа байдаг юм. Энэ Аюр Бадмаевич Баянов—МТС-эй түмэршэ дархан гээшэ. Нүхэр Баянов МТС-тээ хори гаран жэл түмэршэ дарханаар хүдэлмэрилжэ байна. Тиихэ зуураа ходоо оролдосотой һайнаар ажаллажа, олон мэргэжэлтэй, суутай дархан болонхой. Нүхэр Баянов түмэршэ дарханай мэргэжэлһээ гадна тракториистын, комбайнерай, слесариин мэргэжэл шудаланхай.

Мүнөө МТС-эй кузнечнэ цехые даажа, өөрөө ахалагша дарханаар хүдэлмэрилжэ, үдэр бүриингөө нормые хододоо 200—250 процент дүүргэнэ.

—Аюр Бадмаевичын хэһэн юумэн хододоо шанар һайнтай байдаг даа,—гэжэ МТС-эй трактористнууд, комбайнернууд түмэршэ дарханаа магтадаг юм. Аюр Бадмаевич үгтэһэн захилые шанар һайнтайгаар, хаһа болзор соонь хэхэһээ гадна, ажалайнгаа баян дүй дүршэлые залуушуулда дамжуулан үгэжэ, түмэршэ дарханай мэргэжэлдэ һургадаг байна. Мүнөө тэрээнтэй хамта хүдэлмэрилдэг дархан Дондок Найдаков, балташад Дылык Содномов, Емельян Алексеев гэгшэд мүн лэ үдэр бүриингөө нормые 150—200 процент дүүргэнэ.

Мүнөө тус МТС хабарай тарилгада бэлэдхэлые амжалтатайгаар дүүргээ. Энээндэ Аюр Бадмаевичын үүргэ ехэ. Нёдондо нүхэр Баянов Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ экскурсяар ошожо ерээ һэн.

—Хүдэр балта далайжа, хатуу булад шэрээжэ дабтаһаар үнинэй гээшэ гүт,—гэжэ асуухада, Аюр Бадмаевич даруу аалиханаар иигэжэ харюусадаг:

—Бүри урдань, бага наһанһаа эхилжэ, дарханай хэрэгтэ үбгэ эсэгэтэйгээ һуража захалаа һэм. Революциин урда тээ минии үбгэ эсэгэ хара тортог болошонхой муухай сарай соо дархалагша һэн. Тиихэ үедэ һайн зэр зэмсэгшье гэжэ байгаагүйнь мэдээжэ. Харин мүнөө дархашуулда ямар ехэ аятай болоо гээшэб!

Иигэжэ МТС-эй түрүү түмэршэ дархан Аюр Бадмаевич Баянов партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые уридшалан дүүргэхэ тэмсэлдэ жагсанхай.

Ц. Дандаров.

Арад зоной дунда ном тарааха һара

...етскэ Союзай Коммунистиче... ...артиин XX съездын шиидхэбэ... ...д соо манай ороной экономи... ...культурые улам саашадань ...ээхэ тушаа асари ехэ зорилго... ...хараалагданхай.

... зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ...урын хүдэлмэрилэгшэд ехэ ...тэй байна. КПСС-эй XX съез... ...түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ...зондо тайлбарилан ойлгуулга... ...тэдэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ ...адые элсүүлгэдэ культурын ...эрилэгшэд партийна органи... ...удта туһаламжа үзүүлхэ уял...

...лшадай эрдэм мэдэрэлые, ...рна хэмжээе дээшэлүүлхэ шу... ...ухэсэлнүүдэй нэгэниинь ном ... Ном хадаа культурын хү... ...бсэг гээшэ. Тэрэ болбол со... ...э хүнүүдые эрдэм бэлигээр зэб... ...үүлдэг, оюун бэлигыень үргэд... ...шэнэ үүсхэл, дүй дүршэл... ...е олониитын дунда тараадаг, ...мунистическэ байгуулалтын ... зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ... ажалшадые элсүүлдэг байна.

...литическэ, уранһайханай, хү... ажахын, научна, техническэ ли... ...турые ажалшад жэл ерэхэ бү... ...ээр уншадаг болоо. Энээниие ...даа абажа, Коммунистическэ ..., Советскэ правительство, по... ...фическа промышленностиин ...тэдэ, ном хэблэлэй хэрэгтэ ...йһон анхарал хандуулдаг ... Ном хэблэн гаргалга жэл ... бүри ехэ болоно. Революциин ... тэхи Росситай сасуулбал, ... ондо Советскэ Союз дотор хэб... ...гаргагдаһан бүхы номуудай тоо 11 дахин ехэ болоһон байха юм.

Мүн манайшье республикада ном хэблэн гаргажа, тараалга нилээд ехэ болоо. Нютаг дээрээ хэблэгдэһэн литератураһаа гадна, манай ороной бусад городуудта гараһан номууд эндэмнай олоор худалдагдана.

Үргэн олон ажалшадай дунда олон магазинууд номуудые амжалтатайгаар худалдадаг байна. Ном тарааха өөһэдынгөө түсэбүүдые тэдэнэр һара бүхэндэ дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, Кабанскын аймагай номой магазин (даагшань нүхэр Сано) хододоо эрхим һайнаар хүдэлмэрилдэг. Энэ магазин ном худалдаха 1955 оной түсэб 128 процент дүүргээ. Үнгэрһэн жэлэй түсэбые Галуута-Нуурай номой магазин (даагшань нүхэр Мостовская) 126 процент, Хоринн аймагай номой магазин (даагшань нүхэр Кузнецова) 122 процент дүүргэһэн байна. Шэнэ номуудай удхые арад зондо ойлгуулга, ном зөөжэ худалдалга эдэ аймагуудта үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Магазинуудтань номой витринэ һайнаар хэгдэдэг, шэнэ ерэһэн номуудай данса, выставкэ шадамараар эмхидхэгдэнхэй байдаг. Ном худалдагшад хүн зондо шэнэ ном абахыень таатайгаар дурадхадаг юм.

Гэбэшье, юрэнхыдөө республика дотор хараад үзэхэдэ, ном худалдалга хангалтагүйгөөр ябажа байна. Ном худалдаха түсэб 1955 ондо оройдоол 93 процент дүүргэгдээ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, ном худалдаха гүрэнэй түсэб дүүргэдэггүй магазинууд үшөөл бии юм. Эдээнэй тоодо: Ториин аймагай номой магазин (даагшань Жапова), Кударын аймагай номой магазин (даагшань Болотова), Тарбагатайн аймагай номой магазин (даагшань Кутовая) ба бусад ороно. Эдэ магазинууд 1955 ондо ном худалдаха гүрэнэй түсэб миил 52—70 процент дүүргээ.

Энэ гээгдэлые дары усадхахын тула республиканска книготоргын контор (директорынь нүхэр Убутунов) дээрэ заагдаһан аймагуудай культурын таһагууд ажалшадай дунда литература тараалгые, номой магазинуудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха уялгатай.

Арад зоной дунда ном тарааха талаар ехэ арга боломжотой байдаг эд хэрэглэгшэдэй коопераци мүртэй юумэ хэнэгүй. Тус кооперациин магазинууд 1955 ондо республиканска книготоргын контороһоо ном абалгын түсэб арайхан гэжэ 68 процент дүүргэһэн байха юм. Зарим нэгэн райпотребсоюзууд 1955 ондо книготоргын контороһоо литература абаха хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандажа, түсэбөө оройдоошье дүүргэнгүй байшоо. Жэшээнь, Байкало-Кударын аймпотребсоюз түсэбөө арай гэжэ 24 процент, Тарбагатайн аймпотребсоюз—21 процент, Закаменай аймпотребсоюз—37 процент дүүргээ.

Хүдөөгэй зониие хангадаг эд хэрэглэгшэдэй коопераци 1955 ондо книготоргын контороһоо 4 мянган түхэригэй сэнтэй хүдөө ажахын литература, 10 мянган түхэригэй сэнтэй ниитэ-политическэ литература абаһан юм. Тус коопераци имагтал учебнигүүдые, һурагшадай тетрадь болон календарьнуудые худалдалгаар түсэбөө дүүргэдэг байна. Уранһайханай, техническэ ба бусад номуудые тэрэ тон багаар абажа худалдадаг заншалтай.

Иимэ тэсэшэгүй байдал юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, Бурмонкоопсоюзай, мүн олон аймпотребсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдөөгэй хүн зоной дунда ном тараалгын политическэ удхашанарые ойлгоногүй, колхозниигууд, механизаторнууд, хүдөөгэй интеллигенциин ургажа байгаа эрилтые хараадаа абанагүй.

Ажалшадай дунда элдэб янзын литература олоор дэлгэрүүлхэ ном тарааха һаранууд ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Манай республикада мүнөөдэр ном тарааха һара эхилхэнь. Энэ һара апрелиин 15 болотор үргэлжэлхэ юм. Книготоргын конторо, эд хэрэглэгшэдэй коопераци болон союзпечать ном тарааха һарые комсомольско организацинуудай, һургуулинуудай, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай эдэбхитэй туһаламжаар үнгэргэхэ юм.

«Колхоз бүхэндэ—библиотекэ», «Айл бүхэндэ—өөрын библиотекэ» гэһэн уряа лозунг доро энэ ном тарааха һара үнгэргэгдэхэ байна. Өөрын библиотекэгүй колхоз бүхэн библиотекэтэй болохо зэргэтэй. Хэрбээ колхоз библиотекэтэйшье байбал, тэрэнээ үргэдхэхэ, шэнэ номуудые олоор худалдажа абаха ёһотой. Айл бүхэн, хүдэлмэришэнэй, колхозниигой, албахаагшын бүлэ бүхэн өөрынгөө библиотекэтэй боложо, тэрэнээ саг үргэлжэ шэнэ номуудаар нэмэжэ байха зэргэтэй.

Ном тарааха һарые эмхитэйгээр үнгэргэхын тулада ойлгууламжын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха, номой удхашанарые олон зондо ойлгуулха, энэ хэрэгтэ комсомолецуудые, һургуулиинхидые, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые, бүхы интеллигенциие үргэнөөр хабаадуулха шухала. Номуудые олоор тараахын тулада хэблэл, радио хэрэглэхэ, лекци, элидхэл, хөөрэлдөө хэхэ, номуудай выставкэ, витринэ эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Номуудые гансал магазинуудта худалдаха бэшэ, харин номой базаарнуудые эмхидхэхэ, ябаган тэргэ дээрэһээ, мүн эмхи зургаануудаар, цехүүд соогуур, үйлсэнүүдээр ябажа, ном худалдаха хэрэгтэй. Холын тосхонуудта, холын фермэ, гүүртэнүүдтэ, станцинуудта модошодой, загаһашадай холын участогуудта машинаар, морёор ябажа байгаад, ном худалдалгада онсо анхарал хандуулха шухала. Тосхон бүхэндэ, предприяти, эмхи зургаан бүхэндэ зөөжэ ном худалдадаг хэдэ хэдэн хүн байха зэргэтэй. Хүдөө нютагуудта, мэдээжэ белорусска киномеханигай жэшээгээр, киномеханик бүхэн номуудые тараалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой.

Номуудые зөөжэ худалдадаг хүнүүд худалдаа-наймаанай организацинуудай эдэбхитэй туһалагшад гээшэ. Тэдэнэр гансал ном өөһэдөө зөөжэ худалдадаг бэшэ, баһа номуудые зоной дунда пропагандалдаг юм. Иимэ ушарһаа номуудые зөөжэ худалдагшадай тоое бүри олошоруулха, тэдэнтэй саг үргэлжын холбоо барисаа байгуулха хэрэгтэй. Тэдэнэй хүдэлмэридэ туһалха, тэдэниие урмашуулха ёһотой.

Колхоз, МТС, совхоз, предприяти, эмхи зургаан бүхэнһөө уридшалан номуудта захяа абалга ном тараалгада ехэ туһатай байхань мэдээжэ. Номой магазин, культмаг, раймаг, сельмаг бүхэн энэ захяа абаха зэргэтэй. Зоной захиһан номуудые түргэнөөр тараажа үгэхэ шухала байна. Энэ хэрэгые гүримшүүлхэ хэрэгтэй.

Бурят-монгол хэлэн дээрэ гараһан литература хүн зоной дунда тараалга, энэ литературые һайнаар пропагандалга хадаа ном худалдадаг хүдэлмэрилэгшэдэй тон шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн.

Арад зоной дунда литература тарааха уялгатай книготоргын конторо, эд хэрэглэгшэдэй коопераци, союзпечать өөһэдынгөө уялгануудые мүнөө хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. Тэдэнэр өөһэд хоорондоо ямаршье харилсаа холбоогүй гэхэдэ болохомоор, хүдэлмэрииингөө дүй дүршэлые халан абалсадаггүй, булта сугларжа, ямар нэгэн аймагта, городто ном худалдалга хайшан гэжэ ябанаб, ямарнууд дутуу дунданууд дайралданаб гэхэ мэтэ асуудалнуудые хаража, хэлсэжэ үзэдэггүй. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, дээрэ дурсагдагша гурбан эмхи зургаануудай хүдэлмэриие тааруулан табиха тушаа хэншье анхардаггүй.

Книготоргын конторын, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин, союзпечатиин хүдэлмэриие хэрбээ аймагай культурын таһагай тааралдуулан хүтэлбэрилбэлнь, тэдэнэй хоорондо ёһото харилсаа холбоо байгуулбалнь, ажалшадай дунда ном тараалга һураггүй һайжарха байһаниинь хэндэшье эли бшуу.

Арад зоной дунда ном тараалгын һарын амжалтатайгаар үнгэргэлгэ, энэ хэрэгые саашань ябуулга ном худалдадаг газарнуудай болон городской, аймагай культурын таһагуудай, райпотребсоюзуудай, хэлхеэ холбооной конторонуудай оролдолго хэшээлһээ дулдыдаха байна. Эдэ организацинуудай олон тоото хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Ф. МОЖАРОВ, БМАССР-эй Культурын министрын орлогшо.

Польско арадта ПОРП-гэй ЦК-гэй, Польско Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй ба правительствын хандаһан хандалга

ВАРШАВА, мартын 13. (ТАСС). Бүхы ажалшадта, польско арадта Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй, Польско Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй ба Правительствын хандаһан доро дурсагдаһан хандалгые польско хэблэлэй агентство дамжуулба:

Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Болеслав Берут хүндөөр үбшэлһэнһөө уламжалан мартын 12-то Москвада наһа бараба гэжэ бүхы арадта—манай ороной хүдэлмэришэдтэ, таряашадта, интеллигенцидэ болон залуушуулда Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитет, Польско Арадай Республикын Гүрэнэй совет, Правительство гүнзэгы ехэ гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

Энэ хадаа польско хүдэлмэришэн ангида, бүхы ажалшадта, арадта хүндэ гээгдэл болоно, ушарынь хадаа нүхэр Берут польско хүдэлмэришэн ангиин сусаршатүй тэмсэлшэ, бүхы ажалшадай үнэн сэхэ хүбүүн, арадай эрхэ сүлөөгэй ба һайн һайхан ерээдүйн түлөө эдир залуу наһанһаа эхилэн бүхы наһан соогоо тэмсэгшэ байһан юм.

Залуухан печатник байхадаа тэрэ социализмын хэрэгэй түлөө тэмсэлшэдэй зэргэдэ жагсаһан байгаа. Хаанта засагай булимтарагшадтай, немецко-австрийска эзэмдэгшэдтэй тэмсэлэй үедэ польско социалистическэ партиин зүүнэй үзэл баримталдаг талын ажал-ябуулагша болоҗо, тэрэ хатуужан-шалгаржа гараһан юм. Польшын коммунистическэ партиин байгуулагдан сасуу тэрэнэй туг доро Берут жагсаһан байха юм. Дайнуудай хоорондын үедэ мүрдэлгэ хэһээлгэдэ оронһоо ба нэгэтэ бэшэ арестовалагдаһанһаа зоригоо хухарангүй капиталистнууд болон помещигүүдэй засагта эсэргүүсэн, эдихэ юумэнэй ба ажал хүдэлмэриин түлөө, эрхэ сүлөөгэй түлөө, эб найрамдалай ба арадай засагай түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэдые болон ажалшадые, интеллигенциие болон залуушуулые эдэбхи хэшээлтэйгээр ба шэн зоригтойгоор тэрэ эмхидхэдэг байһан юм. Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ажал-ябуулагша байһан туладаа ахадүү партинуудай революционно тэмсэлдэ тэрэ хабаадалсадаг байгаа.

Гитлеровскэ эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэн манай арадай тон хүндэ хүшэр тэмсэл хэжэ байха үедэ нүхэр Берудэй — «Томашай» нэрэ польско хүдэлмэришэнэй партиин баатарлиг түүхэтэй таһаршатүй холбоотой байһан юм. Тэрэ хадаа тус партиие байгуулагшадай нэгэн байгаа. Нүхэр Томаш национальна ба социальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэһэн польско арадай эгээн түрүүшын демократическа түлөөлэлгын газар болотно арадай крайовой радые эмхидхэгшэ ба тэрэнэй түрүүлэгшэ байһан юм.

Арадай Польшын байгуулагдаһанһаа хойшонхи үе президент, министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ, национальна фронтын бүхэпольско комитедэй түрүүлэгшэ, Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь байһан нүхэр Берудэй хүдэлмэритэй таһаршагүй холбоотой. Арадай засагые бэхижүүлхын түлөө, Одер ба Нейссе дээгүүр Польшын хилые тогтоохын түлөө, марксизм-ленинизмдэ үндэһэлэн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе нэгэдүүлхын түлөө, ороноо һэргээхын түлөө, манай эхэ ороной экономикые болон культурые хүгжөөхын түлөө, дэлхэй дээрэ Польшын байдалые бэхижүүлхын түлөө, социализмын түлөө шууд сэхэ тэмсэлшэ байһан нүхэр Берут арадай сээжэ зүрхэндэ мартагдашагүйгөөр үлөө.

Халуун патриот байһан Берут Советскэ Союзтай, социалистическэ бүхы оронуудтай арадай Польшын ахадүүгэй хани барисаае хамгаалагша, ажалшадай уласхоорондын һанал нэгэдэлгые хамгаалагша, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө дүлэтэмэ тэмсэлшэ байһан юм.

Берут хадаа ажал ба тэмсэлые мнай хүтэлбэрилэгшэ байһан партиин түрүү ажал-ябуулагша, тэрэ партида һүүлшынгээ амисхаалда хүрэтэр алба хэгшэ, коммунизмын түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэлшэ байһан юм гэжэ хүдэлмэришэн анги, бүхы арад мэдэдэг байгаа.

Тэрэнэй дурасхаалда алдар соло!

Швецийн гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдээсэл

СТОКГОЛЬМ, мартын 13. (ТАСС). Премьер-министр Эрландерай Советскэ Союзда ошохоо байһан тухай гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдээсэлые «Моргонтиднинген» газетэ толилоо. Тусхайлбал, иигэжэ заагдана. «Датска ба норвежскэ премьер-министрнүүдэй урда тээнь Советскэ Союзда ошоод ерэһэндэл адли, тиимэ зорилготойгоор энэ айлшалалга хэгдэхэ юм».

Премьер-министр Эрландер Советскэ Союзда мартын 29-дэ ошоод, апрелиин 10-да Стокгольмдо бусажа ерэхэ гэжэ стокгольмско радио дамжуулаа.

Неру Франци орохо болобо

ЛОНДОН, мартын 13. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ оной хабар Париж орохо уряалые Индиин премьер-министр Неру хүлеэн абаа гэжэ үсэгэлдэр Делидэ болоһон пресс-конференци дээрэ Францийн гадаадын хэрэгүүдэй министр Пино мэдүүлээ.

Хүүгэдэй зохёолнуудай выставкэ Делидэ нээгдэбэ

ДЕЛИ, мартын 12. (ТАСС). Хүүгэдэй зохёолнуудай уласхоорондын выставкэ мартын 11-дэ Делидэ нээгдээ. Тус выставкые «Шанкарс Уикли» гэжэ журналай редакци эмхидхээ. 57 ороной, тэрэ тоодо Индиин, СССР-эй, Хитадай Арадай Республикын, Польшын, Чехословакиин, Венгриин, Югославиин, Англиин, Францийн, Японийн, США-гэй болон бусад оронуудай хүүгэдэй 33 мянга шахуу зураг, 1.800 гаран сочинени выставкэдэ эльгээгдээ. Тэдээн сооһоо выставкэ дээрэ табихын тулада 2.000 шахуу зураг шэлэжэ абтаһан байна. Гадна, Индидэ, Советскэ Союзда, Японидо, Францида болон бусад оронуудта хүүгэдэй бүтээһэн кукланууд выставкэдэ табигдаха юм.

Иден Ги Молле хоёрой хэһэн хэлсээн тушаа

ЛОНДОН, мартын 12. (ТАСС). Английска премьер-министр Иден, тэрэнэй уряалаар Лондондо ерэһэн Францийн Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ги Молле хоёрой хоорондо болоһон хэлсээн үсэгэлдэр үдэшэ орой болоһон хойно дүүрэв. Мүнөөдэр толилогдоһон тусхай коммюнике соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. «Уласхоорондын гол асуудалнуудаар, тусхайлбал, сүлөөтэ дэлхэйн (тайлбарилан хэлэбэл, капиталистическэ гүрэнүүдэй.—**ред**) ба советскэ блогой хоорондохи харилсаанда, буу зэбсэг хуряалгада, Африка ба Дунда Востогто хамаатай асуудалнуудаар хоёр правительствые толгойлогшонор һанамжануудаа мэдэлсээ. Атлантическа союзда үнэн сэхэ байһан тухайгаа, сүлөөтэ нацануудай нэгэдэмэл фронтые аршалха ба бэхижүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа тэдэнэр дахин мэдүүлээ гэжэ коммюнике соо заагдана.

Буу зэбсэг ниитэ дээрэнь хиналта тогтоолготойгоор хуряаха хэрэгтэ амжалта туйлахые хоюулан эрмэлзэжэ, мүн буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй болохоёо байһан сессидэ ехэ удхашанар олгожо байһанаа тэдэнэр онсо тэмдэглээ».

Коммюнике соо саашадаа иигэжэ хэлэгдэнэ. Дунда Востогой асуудал зүбшэн хэлсэхэдээ гурбан талын деклараци (США-гэй, Англиин ба Францийн 1950 оной Деклараци.—**ред**), тайлбарилан хэлэбэл, арабска оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха ябадал хараалһан декларациин үндэһөөр ябуулга хэхэ хүсэлэнтэй байһанаа Ги Молле Иден хоёр баталһан байна.

Ги Молле Иден хоёр «Дальна Востогто, Дунда Востогто болон Африкада экономическа талаар хэмжээнүүдые абалгада ехэ удхашанар олгохо шухала байһые онсо тэмдэглээ».

Хамтынгаа политикые бэелүүлхэ зорилгоор хододоо зүбшэл хэжэ байха шухала гэжэ тэдэнэр хэлсээ.

Хүдөө ажахые механизацилгын училищ

Алтан шара шагтануудаараа яладзаһан, аб адли хубсаһатай хүдэр залуу хүбүүд, басагад трактор тойрожо байгаад, согтой дорюунаар хөөрэлдэнэ..:

Эдэнэр, хүдөө ажахые механизацилгын Илькинскэ училищиин һурагшад үзэһэн материалаа практика дээрээ шудалжа байһан байба.

Манай республикын колхозууд, МТС-үүдтэ мүнөө хүдэлмэрилжэ байһан механизаторнуудай дунда энэ училищиие дүүргэһэн хүнүүд яһала олон байха. Тэдэнэй дунда трактористнууд, комбайнер-механигууд, локомобильнуудай машинистнууд, радистнууд ба бусадшье мэргэжэлтэд бии. Мүнөө энэ училищи ерэхэ хабарай тарилга болотор 200 шахуу мэргэжэлтэдые бэлдэжэ гаргахаар һуралсалаа ябуулжа байна. Һурагшадай үзэһэн материалаа гүнзэгыгөөр шудалха, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ арга нүхэсэл эндэ дүүрэн байгуулагданхай. Хоёр дабхар уужам һаруул байшан соо түхеэрэгдэһэн һуралсалай таһагууд, хамтын байра, столово, клуб хүнэй дура буляама зохидоор харагдана.

Тэгшэхэн талмайтай уужам хашаа соо, тусгаар һарабша доро хүдөө ажахын элдэб машина, зэр зэмсэгүүд выставкэдэ байһандал харагдана... Энэ хадаа училищиин һуралсалай парк гээшэ. Хабарай полевой хүдэлмэриин захалхада, ерээдүйн залуу мэргэжэлтэд паркынгаа машинануудые жолоодон, колхозуудай полину[…] гаража, үзэһэн материа[…] ажал хүдэлмэри дээрэ бэелү[…]дэг юм. Иигэжэ һуралсаха[…] тэдэнэр өөрынгөө хэрэгые […] химээр мэдэхэ мэргэжэл[…] боложо гарадаг байна.

Мүн училищиин коллек[…] хүршэ Карл Марксын нэр[…]жэтэ колхозые шефтээ аб[…]хай. Үнгэрэгшэ жэл тэдэ[…] энэ колхозой 70 гектар га[…] дээрэ кукуруза ургуулжа, […]ряажа үгэһэн байна. Мүн […] садшье хүдэлмэридэнь ехэ[…] туһаламжа үзүүлдэг юм.

Эршэмтэй һуралсал, а[…]лайнгаа удаа һурагшад сүл[…]тэй сагаа культурнаар үнг[…]гэдэг заншалтай. Тэдэнэр к[…] байнгаа дэргэдэ эмхидхэг[…]һэн драматическа, струнна, […]ровой, шатарай ба бусад к[…]жогуудта ябажа, бэлиг ша[…] барюа нарижуулан дээшэлү[…]дэг юм.

Һаяхан болоһон уранһа[…]най самодеятельностиин р[…]публиканска харалгада […] коллектив хүдөө ажахые ме[…]низацилгын училищинуу[…] дунда түрүү һуури эзэл[…] БМАССР-эй ажалай резе[…]нүүдэй управлениин ба о[…] профсоведэй хүндэлэлэй г[…]мотада хүртэһэн юм.

Училищиин багшанарай[…] һурагшадай коллектив КП[…]эй XX съездһээ хойшо һу[…]салай хүдэлмэриие улам һ[…]наар ябуулжа, хүдөө ажах[…] механизацилгын республик[…]ска училищинуудай дунда […]нөө түрүүлжэ ябана.

Е. Ринчинова.

Г-н Венсан Ориоль Москваһаа бусаба

Францийн ниитын элитэ ехэ ажал-ябуулагша французска республикын урдын президент г-н Венсан Ориоль һамгантаяа Москваһаа мартын 13-да самолёдто һууҗа бусаба. Тэрэ хадаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай өөрынь айлшан боложо Советскэ Союзда ерэһэн байгаа.

Г-н Венсан Ориоль СССР-тэ хоёр недели соо байгаа. Тэрэ хадаа Москваһаа гадна, Ленинградта, Киевтэ, Ростов-на-Донуда, Тбилисидэ, Сталинградта хүрэһэн байна. Г-н Венсан Ориоль советскэ гүрэнэй ба ниитын ажал-ябуулагшадтай хөөрэлдөө, предприятинуудай, колхозуудай хүдэлмэритэй танилсаа, һуралсалай газарнуудта, театрнуудта, музейнүүдтэ ороо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо ба Латвийска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Ю. И. Палецкис, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Н. М. Пегов, ажалшадай депутадуудай Московско городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Бобровников, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретариин орлогшо А. Ф. Горкин, СССР-эй МИД-эй Европейскэ нэгэдэхи таһагые даагшын уялгые дүүргэгшэ В. А. Вальков, хариин оронуудтай культурна холбоо байгуулха бүхэсоюзна обществын правлениин гэшүүн Л. Д. Кислова, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй протоколой начальник Г. И. Фомин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй канцеляриин начальнигай орлогшо Ю. А. Королев, хэблэлэй болон радиогой түлөөлэгшэд Внуковска аэродром дээрэһээ нютагаа бусагшадые үдэшөө.

Францiһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол М. Дежан, Францiһаа СССР-тэ байдаг посольствын хүдэлмэрилэгшэд г-н Венсан Ориолиие мүн лэ үдэшэлсөө.

Москваһаа бусахынгаа урда тээ г-н Венсан Ориоль хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ зорюулан аэродром дээрэ доро дурсагдаһан мэдүүлгэ хээ.

— Советскэ Союзда миний аяншалха үедэ промышленна дэбжэлтын ба техническэ туйлалтануудай жэшээнүүд намда харуулагдаһан байгаа. Эдэ жэшээнүүдые би ехээр һонирхооб. Энэ дэбжэлтын ехэ түргэнөөр болоһондо би бүришье ехээр һонирхооб. Юуб гэхэдэ, Советскэ Союз хадаа бусад оронуудтай жэшэхэ болоо һаа, энэ талаар нилээд гээгдэлтэй байһан аад, тэрэниие дабажа гараха ёһотой болоһон байна. Гадна, һандаралта дайнһаа уламжалан Советскэ Союзда, мүн бидэндэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоһон байна.

Техникын талаар би мэргэжэлтэй бэшэб, гадна Советскэ Союзда би богонихон сат соо байгааб. Тиимэһээ экономическа талаар манай орон бүхэнэй амжаһан туйлалтануудые сасуулан харуулхагүй байнаб. Гэбэшье, зарим юумын талаар манай ороной ехэ хүгжэлтые бидэнэр тэмдэглэдэг байбашье, Советскэ Союз ниимэ юумэнүүдэй талаар бидэнэй урда тээ ябана гэжэ би хэлэхэ болоод байнаб.

Эдэ бүгэдэ хадаа манай хоёр ороной хоорондоо техническэ харилсаатай болохо шухала байһые тон элеэр харуулна.

СССР-тэ ябахадамнай бидэниие хаа хаанагүй хани халуунаар угтаһандань би тон ехээр баясааб. Энэ хадаа Франци тухай ехэ анхарал хандуулагдадагые харуулна. Тусхай тушаалта хүнүүд бидэндэ ехэ хани һайнаар хандадаг байгаа гэжэ хэлэхэһээ гадна, мүн СССР-эй арадай бидэниие хани халуунаар угтаһан тухай би хэлэнэб. Энэ хадаа Францида советскэ хүнүүдэй ехэ һонирхолтойгоор хандадаг байһые гэршэлнэ гэжэ би тоолоноб. Московско гүрэнэй университедэй ба техническэ институдуудай студентнүүдэй дунда һуртуулинуудай һурагшадай ажал хэрэг илангаяа ехэ һонирхолтой байна. Эдэ эдэбхи хэшээл ехэтэй залуушуул бүхы һалбариин эрдэм ухаа шадаал һаа һайнаар шудалан мэдэхые тон ехэ абьяастайгаар эрмэлзэдэг байна. Францийн арадта ехэ талархалтайгаар тэдэнэй хандадаг байһаниинь намда илангаяа аятай байгаа. Московско университедтэ мүнөө һуража байһан французска долоон студент энээн тухай намда хэлэһэн байна. Тиимэһээ студентнүүд болон һургагшанарые бэе бэедээ эльгээлсэжэ байгаа һаамнай энэ талаар тон һайн үүргэ дүүргэхэ байна. Иимэ холбоо барисаа үргэдхөөд байгаа һаа, бидэнэр имагтал онохо байнабди. Энээн тухай тусхай тушаалта хүнүүдтэ һаяхан би хэлэһэн байнаб. Советскэ Союзда французуудай шадаал һаа олоор ерэдэг байлгада, советскэ гражданинуудай шадаал һаа олоор Францида ошодог бололгодо туһалха хэрэгтэй гэжэ би хэлээ һэм.

Хараһан үзэһэн юумэн тухайгаа юрэнхыгөөр хэлэхэдэ иимэ байна. Эндэ хараһан юумэн тухайгаа мүнөө би бодожо үзэхэ ёһотой болоноб. Яаба хээбэшье, эб найрамдалай хэрэгтэ тон шухала болохо байһан үгэеэ ойлголсолгые хани барисаанай аша туһада зорюулан туйлахын тулада маанадшье, мүн таанадшье ехэ оролдолго гаргаха ёһотойбди гэжэ би һананаб.

(ТАСС).

ПИНОГОЙ МЭДУУЛГЭ

ПАРИЖ, мартын 12. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Делиһээ мэдээсэһэнэй ёһоор, Делиин радиогоор дамжуулагдаһан мэдүүлгэ соогоо Францийн гадаадын хэрэгүүдэй министр Пино уласхоорондын хэдэн шухала асуудалнууд тухай хэлэһэн байна.

«Һүүлэй хэдэн жэлэй, илангаяа һүүлэй хэдэн неделинүүдэй турша соо уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрил зарим зэргээр һуларжа эхилээ. Энэ хадаа бэе бэедээ этигэлсэлгэ боложо шадахагүй байбашье, иимэ этигэлсэлгын эхиниинь боложо магад. Энэ талаар бидэнэй урда нээгдээд байһан арга боломжонуудые хэрэглэхэ ёһотойбди гэжэ би һананаб» гээд тэрэ хэлээ.

КПСС-эй XX съездын хүдэлмэри тухай тогтохо зуураа, съезд дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүдэй удхашанарые Пино онсо тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, «баруун гүрэнүүдэй болон СССР-эй хоорондо гараһан бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ үнэн сэдьхэлэй эрмэлзэлгэтэйгээр эдэниие хаража үзэхые бидэнэр хүсэнэбди» гэжэ тэрэ хэлээ.

Хойто Африкада французска правительствын бэелүүлдэг политикые Пино үмөөрһэн байна. «Манай ороной ямар нэгэн шалтагаар саашадаа колониальна гүрэн гэжэ тоологдохо зэргэгүй байһан тухай мэдүүлхые би шухалада тоолоноб... Колониальна үе саг үнгэрөө. Арадуудай хоорондын харилсан ажаллалгын шэнэ формонуудые имагтал тэгшэ эрхэтэй ба уялгатай байха ябадалда үндэһэлэн тогтоожо болохо юм гэжэ бидэнэр һайнаар мэдэнэбди» гээд Пино хэлээ. Алжиртахи байдал тушаа Пино иигэжэ хэлээ: «Мусульманска уг гарбалтай алжирецуудай ба европейскэ уг гарбалтай алжирецуудай хоорондоо эбтэйгээр ажабайха арга олгохоор тиимэ шиидхэбэринүүдые баталан абалга бидэнэр туйлаха ёһотойбди».

Делийскэ радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Францийн политика тухай хэлэхэдээ Пино иигэжэ мэдүүлээ. «Имагтал эб найрамдал арадуудай хүсэдөөр хүгжэлтэ хангажа шадаха байна. Франци хадаа саашадаа иимэл политика ябуулха хүсэлэнтэй. Баруун гүрэнүүдэй ба Советскэ Союзай хоорондо гараһан арсалдаата бүхы асуудалнуудые амгалан ёһоор гүримшуулха хүсэлэнтэйгөөр Франци саашадаа шиидхэхэ һаналтай байна. СССР-эй экономическа ба ниитын байгуулалтада һэжэгтэйгээр хандахые Франци хүсэнэгүй.

Францийн Национальна суглаанда

ПАРИЖ, мартын 13. (ТАСС). Алжир тушаа правительствода тусгаар эрхэ түлөөлэлгэ үгэхэ тухай хуулиин проекттэй дашарамдуулагдан табигдаһан гурбан асуудалаар Ги Моллегэй правительствода Национальна суглаан диилэнхи олонхиин голосоор этигэл найдабари олгоһоноо элишэлэн мэдүүлээ. Түрүүшын асуудалаар правительствын түлөө 463 голос, арсажа 62 голос, хоёрдохи асуудалаар правительствын түлөө 451 голос, арсажа 72 голос, гурбадахи асуудалаар правительствын түлөө 465 голос, арсажа 49 голос үгтөө. Дурсагдаһан гурбан асуудалаар голосованиин болоходо зарим депутадууд һаналаа баряа.

Баруун Германида забастовочно хүдэлөөн улам үргэдэнэ

БЕРЛИН, мартын 12. (ТАСС). Немецкэ хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, ФРГ-дэ ажалшадай забастовочно тэмсэл бүри үргэдэнэ. Энэнэй шалтагааниинь юуб гэхэдэ, Баруун Германиие дахяад зэбсэглэхэ зорилгоор тэндэхи зонхилхы нюурнуудай ябуулдаг политикаһаа уламжалан ажалшадай экономическа байдал муудана.

Энэ жэлэй түрүүшын хоёр һара соо 223 предприятида, тэрэшэлэн Рурай хэдэн шахтануудта забастовко болоо. 250 мянга шахуу хүн хамта дээрээ эдэ забастовконуудта хабаадалсаа. Тэдэнэр салин хүлһэ нэмээхэ, налог бага болгохо эрилтэ хэнэ.

Агын национальна округт[…]

ҺҮ ҺААЛГАЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Зугаалайн сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад малажалда түрүү аргануудые нэбтэрүүлэн, һү һаалгаяа дээшэлүүлнэ.

Ажахын шэнэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо имагтал племенной фермын һаалишад 50 мянга гаран литр һү һаагаа. Энэнь үнеэн бүриһөө 700 литр шахуу һаагдаһан болоно.

Энэ фермын һаалишад Д. Дашиева, Д. Ринчинимаева, Х. Магакова болон бусад үнеэн бүриһөө тус тустаа 900—1000 литр һү һааҗа, КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа нэрэтэй, солотойгоор бэелүүлээ.

КУКУРУЗЫН ҮНДЭР УРГАСА АБАХЫН ТҮЛӨӨ

Энэ жэлдэ округой колхозууд хамта 5000 гаран гектарта кукуруза тарихаар харааланхай.

Үнгэрһэн жэлдэ кукуруза тарилгада онсо анхарал хандуулһан колхозууд тэрээниие үрэжэл һайнтай газарта, саг болзортонь тарижа, баян ургаса хуряагаа. Цогто-Хангилай Сталинай, Шулуутайн сомоной Дылгыровэй нэрэмжэтэ, Һүдэнтын сомоной XX партсъездын нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд кукурузын һайн ургаса абаһан байна.

Мүнөө округой колхозууд кукуруза тариха газартаа хохир шэбхэ гаргажа байна. Урда-Агын сомоной Сталинай, Табтаанайн сомоной Швернигэй нэрэмжэтэ колхозууд хэдэн зуугаад центнер шэбхэ полидо гаргажа, бусадһаа түрүүлэн ябана.

Колхоз бүхэндэ кукуруза тарилгын звенонууд бүридхэгдөөд, ажалдаа оронхой.

ЭРХИМ ТРАКТОРИСТ

Цыретор Бабуев Агын МТС-тэ 20 жэлдэ трактористаар хүдэлмэрилнэ. 1955 ондо «ДТ-54» тракторaар Аргалиин сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхоздо 1388 гектар элдүүриһэн байна. Энэнь тракторна хүдэлмэриин хоёр жэлэй нормо болоно.

Мүнөө нүхэр Бабуев тус колхозой фермэнүүдтэ үбһэ шэрэжэ, […] үбэлжэлгые эрхимээр үнгэр[…] һаалишад болон хонишодто ту[…] Тракторынь һааталгүйгөөр […]

КОЛХОЗОЙ АДУУША[…]

Цыбендоржо Санжиев Урда[…] Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз[…] баад гаран жэлдэ адуушана[…] дэлмэрилнэ. Энэ адуушан […] һүрэгөө жэл бүхэндэ һайнаа[…] оруулдаг, унагадые бүрин бү[…] түлжүүлдэг юм.

Үнгэрһэн жэлдэ 47 гүүн […]жа, 47 унаган түлжүүлэгдээ. […]нэй түлөө адуушан Санжие[…] мэлтэ түлбэри болгон 3 […] үгтөө.

Мүнөө нүхэр Санжиевай […] нииинь булта хүшэ һайнтайгаа[…] оруулагдажа байна.

ЯКОВ ЕГОРОВ — ТҮР[…] ХОНИШОН

Дулдаргын аймагай Буд[…] нэрэмжэтэ колхозой хонишо[…] сомолец Яков Егоров Забай[…] залуу хонишодой социалис[…] мүрысөөнэй 1955 оной дүнгэ[…] рүү һууринуудай нэгые эзэлэ[…] хонидоо хоролтогүйгөөр хар[…]һан, хонин бүриһөө 3,128 […] нооһо хайшалһан байна.

Һаяхан залуу хонишон Я. Е[…]то ВЛКСМ-эй Читын обкомо[…] дэлэлэй грамота барюулагдаа[…]

КОЛХОЗНИГУУДАЙ ЕХЭ […]

Хара-Шэбэрэй сомоной К[…] нэрэмжэтэ хүдөө ажахын […] колхозннигуудайнгаа ажалта[…] бүхэндэ 9 түхэриг 5 мүнгэ […]гаа.

Адуушан Рабдан Алб[…] 24.444 түхэриг абаа. Хонишо[…] Гумпилов 18.869 түхэриг, […] Жамсаран Цыдыпов 20.950 т[…]гар дээрэ абаба. Нүүжэ ерэһэ[…] Михайлович Першаковай бү[…]гэрһэн жэлдэ үнэн шуда[…] ажаллажа, 2.012 ажалта үдэр […] тэрээндээ 18.208 түхэриг аба[…]

Д. Жапха[…]

Редакторай орл[…]
О. ГОМБО[…]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства —47-59 пропаганды и переводов — […] культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00713. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. […]